

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

RAŠTAS	3
VASARIS – TURBŪT SUNKIAUSIAS METŲ MĖNUO	4
MINTYS VASARIO 16-OSIOS PROGA – Petras Maksimavičius	6

ŠVIETIMAS

PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUS KETVIRTUS METUS IŠ EILĖS – SIDABRINĖ MOKYKLA! – Licėjaus inf.	7
ŠIMTADIENIS 2022 PUNSKO LICĖJUJE – JAU ISTORIJA – Božena Bobinienė	8

KULTŪROS BARUOSE

LABDAROS AKCIJA „PASIDALINK“ – Asta Pečiulienė	11
TARP MOTERŲ – Jurgita Stankauskaitė	12

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

KAI SENOS NUOTRAUKOS PRABYLA – IŠ MŪSŲ KRAŠTO ŠEIMŲ ARCHYVŲ – Alicija Krakauskienė	15
IŠ JURGIO MAKSIMAVIČIAUS PRISIMINIMŲ – Eugenija Pakutkienė	18

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	24
-----------------------------	----

KRYŽIAŽODIS

VASARIO 16-OSIOS KRYŽIAŽODIS	26
------------------------------------	----

Viršeliuose:

Šimtadienio akimirkos (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. / faks. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Olów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-02-11

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**

**DZIAŁALNOŚĆ ZMIERZAJĄCA DO OCHRONY,
ZACHOWANIA I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI
KULTUROWEJ LITEWSKIEJ MNIEJSZOŚCI**

Wydanie 24 numerów dwutygodnika "Aušra"

DOFINANSOWANIE
325 000 zł

CAŁKOWITA WARTOŚĆ
375 000 zł

Publikacija vyraža jedyne pogrądy autorų i nie moze byc utozsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnetrnych i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
ir televizijos

rėmimo fondas
(gauta parama per
projekto įgyven-
dinimo laikotarpį
– 8000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Pateikiame Jums susipažinti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministrės Jurgitos Šiugždinienės raštą Lenkijos edukacijos ministruui Pšemislavui Čarnekiui (Przemysław Czarnek), kuriuo raginama atsisakyti planų beveik 40 mln. zlotų mažinti biudžetą tautinių mažumų mokykloms. Vėliau paaiškėjo, kad dėl sumažinto biudžeto nukentės tik vokiečių tautinės mažumos mokykla. Vasario 4 d. ministras pasirašė potvarkį, kuriuo visų tautinių mažumų visų tipų mokyklose gimtosios kalbos pamokų skaičius paliekamas toks, koks buvo, o vokiečių tautinės mažumos mokyklose, kur gimtosios kalbos mokoma kaip papildomo dalyko, nuo rugsėjo 1 d. iš trijų pamokų per savaitę sumažinama iki vienos.

Akiivaizdesnės diskriminacijos tautinių pagrindu nesu mačiusi. Kaip tai įmanoma šiandien Europos Sąjungoje? Esminis klausimas, ar toks žingsnis gali būti naudingas Lenkijai, ypač dabar. Vokiečių tautinė mažuma jau ieško teisingumo Europos institucijose. Pasirašomas protestuojančiųjų peticijos.

ŠVĖSKIME VASARIO 16-AJA!

Laisvės kainą dažnai suvokiame ją praradę, tad branginkime laisvę būdami laisvi.

Saugokime kovojusiųjų už ją atminimą – uždekime žvakes ant Lietuvos karių ir mūsų krašto patriotų kapų.

*Lenkijos lietuvių draugijos
valdyba*

*Gerb. Przemysław Czarnek
Lenkijos švietimo ir mokslo ministru
Lenkijos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
Al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Varšuva
Lenkijos Respublika*

Gerbiamas Ministre,

rašau Jums, norėdama atkreipti dėmesį į mums abiem svarbų tautinių mažumų švietimo kokybę ir prieinamumo klausimą.

Džiaugiuosi, kad turėjome galimybę susitikti Varšuvoje 2021 m. rugsėjo 17 d. bei aptarti tautinių mažumų ugdymo klausimus, bendradarbiavimą mokslo srityje, pandemijos keliamus iššūkius švietimui.

2021 m. lapkričio 26 d. Vilniuje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje įvykęs Lietuvos ir Lenkijos švietimo ministerijų delegacijų susitikimas dar labiau sutvirtino abiejų šalių bendrus siekius. Susitikimo metu susitarta, kad tautinių mažumų Lietuvoje kalbų brandos egzaminas bus nebe mokyklinis, o valstybinis. Nuostata dėl egzamino įtvirtinta Bendrųjų programų atnaujinimo gairių pakeitimuose. Sutarta, kad 2022-ieji bus pasirengimo pradžios valstybiniam brandos egzaminui metai. Nuo kurių metų valstybinį gimtosios kalbos egzaminą laikys tautinių mažumų mokyklų abiturientai, dar bus tariamasi su tautinių mažumų bendruomenėmis.

Taip pat noriu pasidžiaugti susitikimo metu pasiektu susitarimu dėl lietuviškos mokyklos Suvalkuose įkūrimo ir Lenkijos delegacijos patikinimu, kad tokia mokykla pradės veikti artimiausiu įmanomu laiku.

Manau, kad delegacijų susitikimas pademonstravo, kad abi pusės siekia sudaryti dar geresnes sąlygas tautinių mažumų švietimui mūsų valstybėse. Todėl mus labai suneramino informacija apie 2021 m. gruodžio 17 d. Lenkijos Seimo priimtą sprendimą sumažinti subsidijas tautinių mažumų švietimui Lenkijoje. Mūsų duomenimis, 2022 m. ketinama beveik 40 mln. zł sumažinti mažumų ir regioninės kalbos dėstymui mokyklose priklausančios bendrosios subsidijos švietimo dalį.

Jeigu šis sprendimas būtų įgyvendintas, jis neabejotinai turėtų neigiamą poveikį lietuviškų mokyklų Lenkijoje, kurių tikslas yra palaikyti mažumoms priklausančių Lenkijos piliečių tautinę, etninę ir kalbinę tapatybę, uždavinių įgyvendinimui. Tai mums kelia labai didelį rūpestį ir todėl būčiau dėkinga už patikinimą, kad šis sprendimas neįtakos lietuviškų mokyklų Lenkijoje veiklos.

Atkreipiame dėmesį, kad 2019 m. Lietuvos ir Lenkijos švietimo ministrų pasirašytos deklaracijos „Dėl lenkų tautinės mažumos Lietuvos Respublikoje ir lietuvių tautinės mažumos Lenkijos Respublikoje švietimo“ nuostatų įgyvendinimas įpareigoja abi valstybes skirti ypatingą dėmesį tautinėms mažumoms.

Esu įsitikinusi, kad Jūsų, gerb. Ministre, ir mano tikslai yra vienodi – sudaryti pačias geriausias sąlygas kiekvienam mūsų šalies vaikui įgyti kokybišką išsilavinimą, nutiesiantį kelią į jo ir visuomenės sėkmę. Tikiu, kad keisdami gerosiomis patirtimis ir geranoriškai bendradarbiaudami palengviname šį sau iškeltą uždavinį.

*Pagarbiai,
Švietimo, mokslo ir sporto ministrė*

Jurgita Šiugždinienė

2022 m. sausis

Vasaris – turbūt sunkiausias metų mėnuo

Mūsų tautosakoje gausu žaismingų minklių ir pastebėjimų apie vasario mėnesį: kuris mėnuo turi tik 28 dienas; kur skuba dienos avino šuoliais; ką saugo Grabnyčių, šv. Blažiejaus ir šv. Agotos apsaugos; ko klausia artyn sukritusios vasario 14 ir 16 dienos; ką mums dar tebekalba Užgavėnės, atidengiančios mėnulio, saulės ir kitų tūkstantmečiais varijavusių kalendorių sampynas? Apie visa tai, apžvelgdama tradicinį mūsų kalendorių, pasakojo etnologė Gražina Kadžytė.

Šiomet atsitiko taip, kad į vasario mėnesį įkrito kumeliuko krikštynos – jos buvo vasario 1-ąją. Ši diena – tai jauno mėnulio pasirodymas jau šiais metais, pasibaigus visam kalėdiniam laikotarpiui. Informaciją apie kumeliuko krikštynas rinkdami medžiagą Lietuvių mokslo draugijai užrašinėja mokslininkai. Tuo domėtasi ir anksčiau: vyskupo Motiejaus Valančiaus, kuris ragino kunigus ir kitus šviesesnius žmones užrašinėti tautosaką, paklauses aukštaitis, anykštėnas kun. Antanas Baranauskas užrašė, kad XIX a. viduryje jo matyta, kaip Anykščių apylinkėse jaunimas švesdavęs kumeliuko krikštynas. Merginos paruošdavo skanių, kamukais vadintų, vaišių: iš įvairių grūdų, pamirkytų meduje, susukdavo kamuoliukus – kamukus. Ateidavo vaikinai, atsinešdavo šio to pasaldinto paragauti. Jaunimas šokdavo, linksmindavosi.

Bet kas gi tas kumeliukas? Be abejo, tai ne šiaip sau kumeliukas. Kaip pasakojo G. Kadžytė, jo atvaizdas – šviesaus plauko žirgo kaukė, sukurtas žvelgiant į dangiškus žirgus. Žinome, kad ir Saulė baltais žirgais važinėja, ir kai Perkūnas grumena, sakome, kad

jis važiuoja, pasikinkęs žirgus, o žirgų kanopos žaibų ugnį skelia. Apie Mėnulį, kaip dangaus kumeliuką, yra netgi mįslė: „Seredoj, subatoj gimė dievo kumeliukas sidabrinėm kamanom, auksinėm pasagom. Kas?“

„Kai Europa gyveno dar matriarchato, deivės paukštės, motinų epochoje, laiką skaičiuodavo žiūrėdami į dangų. O ten ryškiausias kalendorius būdavo mėnulio atmainos. Su mėnuliu susieta ir daug mūsų patyrimų: kada kirpti plaukus, kada mušti kopūstus ir panašiai“, – kalbėjo etnologė.

Kalbėdama apie vasarį, ji prisiminė Vincą Mykolaitį-Putiną, kuris šį mėnesį piktokai pabara:

„Apgavikas!

*Vasaros vardu žieduotu
Prisidengs.“*

Kai kas sako, kad antrojo metų mėnesio pavadinimas galbūt atėjęs iš germanų kalbos, kur „Wasser“ reiškia vandenį.

Vasario 2-oji – Grabnyčios. Sakoma, kad per jas diena pailgėja per avino šuolį. Dienai ilgėjant, žiemai persivertus, senesniais laikais, kai sausio stiprius šalčius pakeisdavo vasario pūgos, dažnai žemėje tą sumišimą keliantis dangus irgi duodavo kokį perspėjimą ženkla. Sausio pabaigoje arba vasario pradžioje ne kartą yra išgirstas žiemos perkūnas. Jis ne tik burba, barasi, bet gali ir stipriai trenkti, ir žaibą paleisti, ir namus sudeginti. Nuo to žmonės saugodavosi maldomis, užkalbėjimais, atkalbėjimais, žvakėmis.

Kaip pasakojo G. Kadžytė, jei kyla debesis, jei gruma, žmonės, būdavo, užsidega žvakę ir meldžiasi. Senosios iš vaško išlietos žvakės, kurias dabar vadiname grabnyčinėmis, senesniuose raštuose būdavo įvardijamos

„gromnica“. „Kai nebuvo tokios poliografijos, daugelį dalykų žmonės surašydavo į rankraščius, o perrašinėtojai juos daugindavo. Matyt, atsitiko taip, kad kažkuris jų pristigo budrumo ir vietoje „gromnyca“ užrašė „grobnyca“, – kalbėjo etnologė.

Tad ir graudulinė žvakė nebūtinai siejama su grauduliu – lygiai ji gali kalbėti apie griausmą. Be to, anot G. Kadžytės, graudulinės žvakės būdavo kiek kitokios nei Grabnyčių. Daugiausia jas darydavo moteriškės.

Dabar vasario 2 d. einama į bažnyčią, žvakes pašventina, parsinešama jas namo. Anksčiau dažniausiai žvakes laikydavo, iki kas nors namuose numirdavo. Senesniais laikais į laidotuves niekas nenešdavo gėlių. Nešdavo žvakes. Prie mirusiojo žmonės budėdavo porą, o jei giminė turėdavo susirinkti iš toliau – ir trejetą naktų. O čia visada reikėdavo, kad degtų žvakės.

„Grabnyčių žvakes galima uždegti, kada jau reikia – ar kai jaučiame, kad kas nesiseka, ar koks nerimas. Ta apsauga galime patikėti, – siūlė G. Kadžytė. – Vasaris – turbūt sunkiausias metų mėnuo. Nemažai tą mėnesį būdavo sunešama įvairiausių apsaugų.“

Štai kita apsauga, įsigyjama jau kitą dieną, vasario 3-iąją. Dabar kalendoriuose ji užrašyta šv. Blažiejaus vardu. Jei tądien buvote bažnyčioje, galbūt pastebėjote, kad čia prie kaklo deda dvi sukryžiuotas žvakes – tam, kad žmogų apsaugotų nuo gerklės ligų. Tačiau yra užrašyta, kad ne tik žvakės per šv. Blažiejų būdavo nešamos į bažnyčią, bet ir linai. Kas turėdavo pašventintą linų sruogą, tikėdavo, kad linai gerai derės, o jei užeidavo sunkus kosulys, ja apvyniodavo kaklą.

Netrunka prabėgti diena, kita, ateina

vasario 5-oji – šv. Agota. Ir Birutė, ir Gabija dabar jau prie jos prirašytos. Visos jos – namų židinio vaidilutės, ugniasargės. Namų ugnis irgi turėjo būti su apsauga, o ją žmonės atrado šv. Agotos duonoje. Kadaisė šią dieną bažnyčiose šventindavo ne tik duoną, bet ir vandenį bei druską. Etnologė pažymėjo: Radviliškio rajono Vadaktuose, kur yra vienintelė titulinė Šv. Agotos bažnyčia, ir dabar šventinami duona ir vanduo. „Beje, man atrodo, kad ši tradicija grįžta – šiemet jau girdėjau kviečiant atsinešti pašventinti duonos ir vandens“, – pridūrė G. Kadžytė.

Anksčiau namų ugnį užgesindavo tik švariu vandeniu – jei jis nešvarus, tikėta, kad ugnis ras kelią, kaip atsiųginti. Yra daug sakmių, pasakų, kur ugnis pasako: „Nepasirūpina šeiminkė man švaraus vandens – kilsiu ir paleisiu tuos namus.“ O kitų namų ugnelė kalba, kad jos šeiminkė labai gera, vakare visada sugaubia pelenus, rytais pastato puodelį akims prasiplauti. „Mano šeiminkė tavo šeiminkėi paskolino prieverpstę. Žiūrėk, jos neliesk“, – įspėja viena ugnis kitą. Sakmė sako, kad sudegė nevykusios šeiminkės namai – liko tik kaimynės paskolinta prieverpstė.

„Esame užrašę, kad ir XXI a. pradžioje moteriškės žino, jog reikia visada po ranka turėti šv. Agotos duonos. Tikėta: jei padedi prie krosnies – neišsoka žarijos. Jei kyla gaisras, su duona būdavo apibėgama aplink ir galiausiai ji metama į ugnį, kad ši laikytųsi viduryje. O jei gaisras jau labai išplitęs, pasižiūrėdavo, į kurią pusę plyni laukai, bėgdavo į ten duoną iškėlę, kad paskui ją ugnis sektų ir nesunaikintų visos gyvenvietės“, – pasakojo etnologė.

Šv. Agotos duona įgijo ir daugiau galių: motinos, išleisdamos sūnus, vyrus į karą, į marškinių apykaklę, švarko kišenėlę įsiūdavo keletą šv. Agotos duonos trupinių. Įdomus atgimimas buvo ano amžiaus vidury, kai atsirado paskyros automobiliams: net ir čia į dėtūvėlę įdėdavo šv. Agotos

duonos. Yra užrašyti keli liudijimai: jei dėtūvėlėje buvo šv. Agotos duonos, nors mašiną pavogė, šeiminkai tą pačią dieną ją pamatė.

„Ugnį sulaiko būtent duona, nes ji – ugnies dukra, ugnies kūrinys. Duona ant mūsų stalo atsiranda tik per ugnį. Žmonės netgi kosmoso modelį bandydami įsivaizduoti kažkuo turėdavo remtis. Dažniausiai tai būdavo artimiausios aplinkos praktika. Kaip žinome, motina, dukters prašoma, neatsisakys padaryti gerą darbą. Taip ir ugnis, savo pagimdytos duonos prašoma, gali sustoti ir, užuot padarius blogą darbą, padaryti gerą“, – aiškino G. Kadžytė.

Dėl permainingų orų sustabdytos šimtmečio tradicijas turinčios, vasarį vykdavusios Sartų lenktynės. Pasirodo, jų priešistorė buvusi dar tada, kai per Grabnyčias parapijos ūkininkai suvažiuodavo į Dusetų miestelio bažnyčią, o po mišių neskubėdavo namo – išmesdavo burtus, susirikiuodavo po du ir lenktyniaudavo trasa nuo bažnyčios iki savivaldybės. Po to, atkūrus pirmąją nepriklausomą Lietuvos respubliką, šios lenktynės tapo valstybinio masto, jose dalyvaudavo ir prezidentai.

Visai neseniai, 2014 m., Amerikos lietuvis Juozas Vaičiūnas įgyvendino iniciatyvą – pasiūlė pirmąjį vasario sekmadienį visose pasaulio šalyse švęsti Cepelinų dieną. Dažnas juk daug negalvojęs pasako, kad tai mūsų tradicinis patiekalas.

Vasario 9-oji – šv. Apolonijos diena. Ji siejama su dantų gydymu. Tai vėlgi apsauga nuo ligų. Čia pat ir vasario 11-oji – visai neseniai pradėta minėti Pasaulinė ligonių diena.

Palyginti nesena ir šv. Valentino diena. Kadaisė gegužės mėnesį buvo minima deivės Mildos diena. Nuo vasario 14-osios visai ranka pasiekiami vasario 16 d. „Gražiausia, kai į vasario 18 d. dar ir kokios Užgavėnės įkrenta. Jų visų bendras vardiklis – meilė. Švęsdami Užgavėnės deklaruojame meilę protėviams. Nesvarbu, kad jiems

tai buvo šventa apeiga, mums – smagi pramoga, tarsi pasakome: atsimename jus, žavimės jumis. O vasario 16-oji – valstybės diena, kuri mus atvedė į Kovo 11-ąją“, – kalbėjo etnologė.

Vasario 21-oji kalendoriuose įrašyta kaip Gimtosios kalbos diena. „Mes per mažai džiaugiamės, per mažai ja naudojames. Galima šią dieną atsiųversti lietuvių kalbos žodyną ir pažiūrėti, kokių ten yra gražių ne tik pavienių žodžių, bet ir posakių, galinčių papuošti mūsų kalbą“, – ragino G. Kadžytė.

Vasario 24-oji – šv. Motiejaus diena, dar vadinama Vieversio diena. Būdavo sakoma: jei vieversys atlėks dar prieš vasario 24-ąją, jis bus apsirikęs, kojeles ant sniego gali pašalti, o mums dar reiks pavasario laukti. Bet kad vasario 24-ąją galėtume išgirsti vieversio giesmę, turime palikti miestus, didesnes gyvenvietes ir eiti pasivaikščioti po laukus, pamiškes – vieversėlis į miestą neskrenda. Seniau jaunimas bėgdavo į pavasario šauktuves – į tolimas galukaimės, o jei, būdavo, vieversio neišgirdai – pats pašūkauji, padainuoji.

Dabar kai kurios mokyklos pamėgo tomis dienomis sporto estafetes. Vieversio dieną vaikai, kai būdavo nusišėdėję per žiemą, nes neturėdavo kuo apsirengti, galėdavo kiek pasilakstyti. Vaiką įstatydavo į suaugusio veltinius, apsukdavo mamos skara ir leisdavo apibėgti kiemą. Grįžęs gaudavo bandelę, o į veltinius įstatydavo brolių ar sesė. Tai irgi savotiška estafetė.

Pasibaigus vasariui šiemet kovo 1 d. bus Užgavėnės. Ankstesniais laikais žmonės Užgavėnės pradėdavo švęsti jau nuo ketvirtadienio – ir kaukes matuodamiesi, ir dainuodami, ir vieni kitus lankydami. Ketvirtadienį ką nors ragaudavo keturis kartus, penktadienį – penkis ir taip toliau. Antradienis – paskutinė diena, kai galima siausti. Po to ateina Pelenija, ramesnis metas, kai reikia pasiruošti darbymečiui, prieš Velykas išsivalyti ne tik namų kampus, bet ir organizmą.

Mintys Vasario 16-osios proga

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Šių metų Vasario 16-oji bus švenčiama kitaip, nei anksčiau buvome įpratę ją švęsti ir jos reikšmę suprasti. Bent man taip atrodo. Priežastys yra kelios. Pirmoji, tai vis dar besitęsianti pandemija. Antroji ta, kad neraminantys signalai iš Rytų ir Vakarų bei informacinis karas verčia dažniau pagalvoti apie Lietuvos nepriklausomybę. Gal nieko blogo ir neįvyks, tačiau grėsmę jaučiame ir dažniau galvojame, kas nutiktų Lietuvai ir mums, jeigu kiltų pasaulinio masto konfliktas. Kalbame juk ne apie tolimą ir daugeliui mūsų nepažįstamą Siriją ar Iraką. Šiandien grėsmė kyla čia pat. Istorija rodo, kad karinių konfliktų metu šis kraštas dėl savo išskirtinės geopolitinės padėties visuomet nukentėdavo. Pakanka vien prisiminti 1941-uosius, kuomet iš Seinų-Punsko-Suvalkų krašto buvo iškeldinti tūkstančiai lietuvių. Nemaža dalis jų niekada į savo namus negrįžo, o krašto tautinė sudėtis pasikeitė neatpažįstamai.

Jau daug metų šventėme Vasario 16-ąją ir dažnai banaliai kartojome žodžius apie nepriklausomybę. Ir štai dabar staiga tie žodžiai įgauna kitokią prasmę. Neseniai su savo pažįstamu diskutavome, kiek lietuvių stotų ginti Lietuvą ištikus nelaimėi. Nekalbu tik apie tiesioginį dalyvavimą ginkluotame pasipriešinime, bet apie visas įmanomas pasipriešinimo formas. Gal klystame, bet priėjome išvadą, kad abejingų labai mažai būtų. Net tas jaunimas, į kurį kartais žiūrime skeptiškai, kritikuojame, kad išskyrus mobiliųjų

Vasario 16-osios minėjimas Suvalkuose 2019 metais. Kalba LR Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis

telefonų ekranus – daugiau nieko nemato, neabejotinai sukiltų.

Šiuo metu tvyranti įtampa ne tik gąsdina, bet turi ir teigiamą pusę. Gal ne visai tinkamas palyginimas, tačiau noriu priminti mūsų visų nuotaikas, kai tapome Europos Sąjungos ir Šengeno erdvės gyventojais. Įstojome, pripratome ir... atsikvošėjome tik tada, kai pandemija vėl ėmė uždarinėti sienas. Tik tada supratome, kiek daug laisvės turėjome ir kaip skauda, kai ją imama riboti. Gilėjantis Rusijos ir Ukrainos konfliktas arba Baltarusijos veiksmai kuriant migrantų krizę leido daug kam pabusti ir geriau suprasti šių laikų iššūkius. Tai pamatė ne tik šių agresyviai nusiteikusių šalių kaimynai, bet ir tie, kurie daro didžiausią įtaką pasaulinei tvarkai. Labai tikiu, kad išvengsime karinio konflikto, tačiau jau kilusi krizė daug

ko išmokė. Visų pirma parodė, jog savo nepriklausomybe reikia nuolat rūpintis. Anksčiau, švęsdami Vasario 16-ąją, taip pat šiuos žodžius girdėdavome ar sakydavome, bet ar supratome, kad jie tikrai aktualūs? Šiandien jau kitaip suprantame. Taip pat geriau žinosime, kad kariniai konfliktai gali vykti taip pat pas mus, o ne tik tolimuose kraštuose. Iš arti pamatėme, kaip gali atrodyti ir kaip pavojinga gali būti dirbtinai sukelta migrantų krizė. Tai ne tas pats jausmas, kai žiūrėjome į televizorių ekranus ir matėme migrantų laivus, plaukiančius į Graikiją.

Tikiuosi, kad Lietuvos ir Lenkijos tarpusavio santykiai taip pat įgavo šiek tiek kitokią prasmę. Prieš 15–20 metų, kai LR konsulato Seinuose kvietimu į „Lietuvių namus“ šiame mieste minėti Vasario 16-osios atvykdavo Lenkijos politikai ar

pareigūnai, dažnai iš jų lūpų pasigirdavo: „Nebus nepriklausomos Lietuvos, jeigu nepriklausomybė praras Lenkija, o Lenkija nebus nepriklausoma, jeigu nebus laisvos Lietuvos.“ Prisipažinsiu, kad tie tada „nuvalkioti“ žodžiai skambėjo nenatūraliai. Juolab jei po kelių dienų tie patys politikai negailestingai kritikavo Lietuvą dėl lenkų tautinės mažumos padėties. Šiandien kiek kitaip vertinama gerų kaimyninių santykių palaikymo svarba. Tai svarbu ne tik žymiai mažesnei ir dėl to labiau pažeidžiamai Lietuvai, bet taip pat Lenkijai. Juk suvaldžius nelegalią migraciją Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje žymiai lengviau tapo ją suvaldyti taip pat Lenkijos ir Baltarusijos pasienyje. Taigi ką reikia geri kaimynų santykiai, galėjome pamatyti atsiradus krizinei situacijai, realiame gyvenime. Tokių pavyzdžių, matyt, galėtumėm rasti

ir daugiau. Tai svarbu, kadangi tik krizių metu matosi, kiek tvari yra toji strateginė partnerystė, o kiek esą tik skambių deklaracijų.

Ir dar viena labai svarbi pamoka, kurią išmoko daugelis kitų, ypač Europos, valstybių – šiuolaikinis pasaulis labai greit kinta, o saugus ir geras gyvenimas gali greitai sugriūti. Tiesa, Prancūzija ar Jungtinė Karalystė gerokai labiau nutolusios nuo Ukrainos negu Lenkija ar Lietuva, tačiau ir jos gali netrukus pajusti krizės padarinius. Gyvename globaliame pasaulyje, taigi vien kalbos apie galimą karą per akimirką paveikia vertybinių popierių biržas, gamybos kaštus, produktų kainas, žmonių nuotaikas. Todėl didžiųjų valstybių lyderiai ir vyksta į Maskvą, kad sumažintų kylančią įtampą. Galbūt jie taip pat geriau suprato Lenkijos ar Baltijos šalių nuolatinius prašymus didinti šio regiono saugumą.

Atsimenu žodžius, kuriuos 2002 m. atskridęs į Lietuvą išsakė buvęs JAV prezidentas Džordžas Bušas (George Walker Bush). Jis sakė kalbą daugiatūkstantinei miniai prie Vilniaus rotušės. Joje buvusi frazė, kad kiekvienas, pasirinkęs Lietuvą savo priešė, taps Jungtinių Amerikos Valstijų priešū. Šie žodžiai buvo pasakyti praėjus vos dešimtmečiui nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Tada dėl Sovietų Sąjungos griūties ir Europos Sąjungos stiprėjimo atrodė, kad pasaulis jau niekada nepasuks pavojingu keliu ir laukia mūsų tik sotus ir saugus gyvenimas. Gerai, kad po kiek laiko vilniečiai šiuos žodžius įamžino atminimo lentoje ir pakabino ant Rotušės sienos. Ji vis dar ten kabo ir primena praeiviams, kad pagrindinis Lietuvos ir viso regiono saugumo garantas toliau išlieka JAV.

Punsko Kovo 11-osios licėjus ketvirtus metus iš eilės – sidabrinė mokykla!

LICĖJAUS INF.

Edukacinis fondas „Perspektywy“ kiekvienais metais skelbia Lenkijos vidurinių mokyklų reitingą. Sudarant 2022 metų geriausių licėjų sąrašus, atsižvelgta į mokyklas, kuriose 2021 metų gegužės mėnesio brandos egzaminus laikė ne mažiau kaip 12 moksleivių, o vidutiniai privalomų lenkų kalbos ir matematikos egzaminų rezultatai buvo ne žemesni kaip 0,75 Lenkijos licėjų vidurkio.

Reitingo kriterijai ir jų svoriai (%):

- brandos egzaminas – visi pasirinkti (papildomi) dalykai (Punsko

licėjaus atveju tai ir lietuvių kalbos egzaminas), laikyti išplėstiniu lygmeniu – 45 %;

- brandos egzaminas – privalomi dalykai, laikyti pagrindiniu lygmeniu – 25 %;
- laimėjimai šalies ir tarptautinės olimpiadose – 30 %.

2022 metų reitinge visos šalies mastu Punsko Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjus užėmė 356 vietą. Palenkės vaivadijoje jam atiteko 13 vieta.

Didžiuojamės, kad mūsų mokykla jau ketvirtus metus iš eilės yra sidabrinė ir patenka į geriausių

Lenkijos ir Palenkės vaivadijos licėjų gretas.

Šaltinis

<https://licea.perspektywy.pl/2022/rankings/ranking-glowny-liceow>

Šimtadienis 2022 Punsko licejuje – jau istorija

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

BOŽENA BOBINIENĖ

Laikas bėga nenumaldomai. Neįstengiamo jo sustabdyti. Tai gal nėra blogai, nes net ir gražiausios akimirkos – jeigu mes jas imtume ir sustabdytume – ilgainiui taptų paprastos ir nebeįdomios. Taip ir mums, tėvams, tie 18 ar 19 metų auginant vaikus prabėgo akimirksniu. Gal dėl to, kad vejami kasdienių džiaugsmų ir rūpesčių buvome įpratę nuolat gyventi judėjime vaikus auklėdami. Kaip keista suktis gyvenimo sukury: atrodo, vakar tuos savo mažylis gimdėme, sūpavome, nešiojome ant rankų, už rankutės paėmę vedėme į darželį, paskui mokyklą, o galiausiai – jau iš tos mokyklos išlydime... Buvo smalsu ir gera stebėti, kaip jie augo, vystėsi, kaip kiekvieną dieną mokėsi žengti vis naujus žingsnius, stiebėsi subrendusio žmogaus pasaulio laipteliais... O grįžtant dar daugiau į praeitį – rodo, dar taip neseniai mes patys, dabartinių abiturientų tėvai, su

Šimtadienis 1992 m.

jauduliu, bet ir jaunatvišku džiaugsmu stovėjome Šimtadieniui paruoštos salės scenoje, tarėme padėkos

žodžius savo tėvams ir mokytojams, deklamavome eiles apie būsimus pasirinktus kelius ir tikslus, dainavome viltingas dainas, šokome „Gailingį“... Vieniems tų dienų linkėjimai ir išsakytos svajonės išsipildė, kitiems – gal ne iki galo, arba visiškai kita linkme nuvedė gyvenimas.

Mano Šimtadienis įvyko lygiai prieš 30 metų, 1992-aisiais, kai pasaulis atrodė dar visai kitaip nei dabar. Keistai nuskambėjo, ar ne? Lyg tai būtų buvę kitam amžiuje... Bet juk ir buvo... Prisimindama savo klasės Šimtadienį ir žiūrėdama to įvykio išlikusias tik kelias nuotraukas, lyginu jį su tuo, ką patyriau š. m. sausio 22 d. per savo dukros ir jos draugų šventę. Tai man savotiška retrospekcija, bet ir kiek daug skirtumų įžvelgiu!

Šimtadienis 2022 m.

Akordeonistas Robertas Makauskas

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Tik keli dalykai yra bendri ir nepriklausomi nuo laikmečio: jaunystė, emocijos ir ta pati Punsko vidurinė mokykla (nors ne tos pačios patalpos ir ne visi tie patys mokytojai).

Šiuolaikinis Šimtadienis labai puošnus, iškilmingas, spalvingas – tikra mokyklos ir jos vyriausių moksleivių šventė. Taip yra ir dėl to, kad šiandien Punsko licėjaus bendruomenė turi visiškai kitas sąlygas tokiems renginiams. Tuomet, kai licėjus dar glaudėsi Punsko pagrindinės mokyklos patalpose, Šimtadienio programa vykdavo svetainėje, nedidelėje scenoje. Visa likusi svetainės dalis būdavo skirta stalams su vaisėmis, kurias dažniausiai tekdavo patiems ir atsinešti. Šokiai vykdavo atskirtoje sporto salės dalyje. Šių erdvių papuošimai nebuvo įmantrūs: scena su tomis pačiomis užuolaidomis, ant jų pakabintas koks nors kilnus šūkis... Dekoraciją atstojo pats jaunimas, nes klasės tuomet būdavo

gausios: mano klasėje buvo 35 abiturientai, vos tilpome visi scenoje... O šokių salės dažniausia dekoracija: palubėje pritvirtintas kareiviškas tinklas, papuoštas spalvoto krepinio popieriaus sukarpytomis juostelėmis...

Dabar į licėjaus sporto salės, kurioje vyksta visa šventė, puošimo ir organizacinius darbus įsitraukia ne tik trečiokai (ar ketvirtokai), bet ir jų tėvai. Panaudojama dešimtys metrų audinio, šimtai lempučių ir kitų papuošalų (dauguma – ankstesniais metais sukaupti papuošalai, bet kiekviena klasė, siekdama išsiskirti, prideda ir ką nors naujo). Yra statomi vaisių stalai, kuriuos aptarnauja pasamdytos maisto gamintojos ir padavėjos. Ruošiama speciali fotografavimosi vieta, įėjimas į salę... Darbas vyksta ištisą savaitę, dėl to ir

gaunamas vakaro jaukumo, iškilmingumo, šventiškumo efektas.

Tą ypatingą vakarą kitaip atrodo ir pats jaunimas. Puošnios, spalvingos suknelės, šukuosenos, makiažas, vaikinių gražiai sukurti kostiumai... Prieš 30 metų pagrindinės abiturientų aprangos spalvos buvo balta ir juoda. Mano klasės merginos dėvėjo juodas sukneles ar palaidines ir sijonus, kiekviena buvo pasipuošus kuklia balta apykakle. Vaikinai

– su juodais kostiumais, baltais marškiniais. Nebuvo specialaus puošimosi grožio salonuose... Su tais pačiais drabužiais mes vėliau dalyvavome ir Paskutiniame skambutyje.

Galbūt mažiausiai skiriasi meno programos. Visais laikais jas ruošė pats jaunimas su auklėtoja (-u). Kiekvienoje klasėje buvo ir yra gabių dainininkų, muzikantų, šokėjų, deklamuotojų, o repertuaras visada būna: lietuviškos dainos, eilės ir tradicinis šokis su skambučiais – „Gailingis“.

Punsko licėjaus Šimtadienis nuo visų kitų Lenkijoje skiriasi ne tik tuo, kad jis lietuviškas, bet ir kad vyksta mokykloje, o šventėje visą vakarą dalyvauja ne tik jaunimas ir mokytojai, bet ir tėvai. Ilgainiui šią tradiciją papildė dar specialiai šiai progai skirti bendri šokiai: „Tėvų valsas“ ir „Direktoriaus polka“.

Laikai keičiasi. Pamažu gali išblėsti ir tradicijos. Pasigirsta nuomonių, kad tokia Šimtadienio forma – tai jau atgyvena. Argumentai: pačiam ruošimuisi reikia daug brangaus abiturientų laiko, o tėvams – tai papildomos išlaidos; gal reiktų tą įvykį

Dainuoja Greta Bobinaitė ir Amelija Pajaujytė

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Susirinkusius pasveikino abiturientų ir tėvų atstovai

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

paminėti kukliau, sąmoningiau, gal pažymėti jį koku nors kitu būdu... Pernai dėl pandemijos tradicinis Šimtadienis neįvyko. Ar tai buvo gerai? Galbūt buvę tokių, kuriems akmuo nuo širdies nukrito – nereikėjo skirti kelių savaitių ruošimuisi. Bet manau, jog daugeliui buvo gaila, kad ta šventė negalėjo įvykti. Ypač tiems, kurie emocionaliai jaučiasi prisirišę prie Punsko licėjaus ir jo pamatinių renginių.

Šimtadienis – tai ne tik programa ir balius. Dalyvaudami šiame įvykyje visi – jaunimas ir mes, tėvai – įsiamoniname, kad štai baigiasi kažkoks mūsų gyvenimo etapas. Atsiveria naujų patirčių, iššūkių vartai. Kaip antai vaikai scenoje patys dainavo: „Gyvenimas jau toks: tai dar tiktai pradžia...“ Tai verčia pamąstyti apie naują situaciją ir eiti toliau: kažkas baigiasi, kažkas prasideda.

Šimtadienis – tai ir puiki proga bei laikas apibendrinti, įvertinti, padėkoti. Mes, tėvai, esame dėkingi

šiuurkštesni, bet, tikiu, motyvuojanti) žodį. Linkime, kad jiems nepritrūktų užsidegimo, naujų sumanymų, jėgų ir sveikatos tolesniame darbe.

O ko galima palinkėti mūsų jauniui? Mieli abiturientai! Linkiu jums turėti savyje daug drąsos, pasitikėti savo širdimi ir intuicija. Mes, tėvai ir

mokytojai, įgiję tam tikrą gyvenimišką patirtį, stengiamės jums protingai patarti, bet nenueisime jūsų kelio ir nenugyvensime jūsų gyvenimo. Kažkuris vyresnių žmonių yra pasakęs: „O, kad būdamas jaunas būčiau turėjęs tokią patirtį ir tokį protą, kokius turiu dabar, tai gyvenime nebūčiau padaręs jokių klaidų!“ Tas žmogus jaunystėje turėjo aplink save išmintingus tėvus ir mokytojus, autoritetus, vis dėlto daugiausia patirties įgijo priimdamas sprendimus pats. Kartą jie buvo geri, kitą kartą tekdavo gal ir skaudžiai nusivilti... Manau, jaunystė tuo ir pasižymi: troškimu drąsiai, savarankiškai veikti, greitais sprendimais, smalsumu, rizikavimu, pažinimo siekimu, naujovių ieškojimu. Aišku, teks patirti ir nusivylimų, ir sunkumų, bet iš jų žmogus daugiausia išmoksta. Bus visko... Tačiau svarbiausia – išmokti būti laimingiems dabar ir būti dėkingiems už viską, ką gyvenimas atneš. Nekreipkite dėmesio į paviršutiniškus dalykus – jie laikini. Neieškokite pačių paprasčiausių ir tiesiausių kelių – jie nuobodūs. Būkite smalsūs, ištroškę nuotykių ir vis naujų iššūkių. Būkite geri sau ir kitiems, ieškokite savo gyvenimo prasmės, pildykite svajones, mylėkite ir būkite mylimi! Mes jums didžiuojamės!

Abiturientai su savo auklėja Irena Nevulienė ir licėjaus direktoriumi Alvydu Nevuliu

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Labdaros akcija „Pasidalink“

ASTA PEČIULIENĖ

2021 metų gruodžio 30 dieną Punsko lietuvių kultūros namuose jau tradiciškai vyko labdaros akcija „Pasidalink“. Besibaigiant metams, eilinį kartą drauge su Punsko valsčiaus socialinės šalpos skyriumi tokio renginio metu rinkome pinigėlius pagalbos reikalaujančioms mūsų krašto šeimoms, ypač toms, kurios turi namuose sunkiai sergančius ligonius.

Peržengus kultūros namų slenksį, fojė visus pasitiko kalėdinė eglė, papuošta mūsų vaikučių iš šieno ir šiaudų pagamintais žaisliukais. Tai vienos iš projekto „Iš praeities į dabartį. Punsko lietuvių kultūros namams 65-eri“ veiklų rezultatas (apie jį išsamiau buvo rašoma 2021 m. 24 „Aušros“ nr.). Labai džiaugiamės, kad švęsdami mūsų įstaigos 65- metų suteikėme jauniausiems saviveiklininkams džiaugsmo ir progą tobulėti kitose meno srityse.

Šių metų akcija buvo ypatinga tuo, jog joje debiutavo beveik po 30-ies metų pertraukos atgimusi jaunimo instrumentinė grupė „Punia“ (vadovas Aidis Staskevičius). Nors „Punia“ savo veiklą atgaivino spalio pradžioje ir labai ruošėsi šiam debiutiniam sugrįžimui, siaučianti pandemija pakoregavo planus ir išguldė dalį muzikantų. Todėl pirmą kartą grupė pasirodė ne visos sudėties ir ne visus ruoštus kūrinius galėjo atlikti. Tą vakarą scenoje koncertavo ir kalėdine giesme „Didis džiaugsmas patekėjo“ žiūrovus pradžiugino tokios sudėties „Punia“: vokalas – Diana Kogačiauskaitė, Alicija Paznėkaitė, Tomas Žilinskas,

bosinė gitara – Arūnas Baliūnas, birbynė – Raimundas Venslauskas, klavišiniai ir vokalas – Arnoldas Vaznelis, mušamieji – vad. Aidis Staskevičius.

Tą patį vakarą buvo rodomas filmas apie Punsko lietuvių kultūros namų veiklą „Iš praeities į dabartį“, pristatantis ansamblių veiklą, vadovų darbą, atskleidžiantis vadovų ir ansamblių mintis, ansamblių repeticijų ir galiausiai koncertų fragmentus. Šio filmo kūrėjai: kameros operatorius, garso operatorius, montuotojas Lukas Berneckas, režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, scenografas Vilius Marcinkevičius. Jį kuriant prisidėjo ir Punsko jaunių teatro „Kregždė“ jaunimas. Filmas buvo sukurtas Lietuvos kultūros tarybos lėšomis, gautomis įgyvendinant projektą „Iš praeities į dabartį. Punsko lietuvių kultūros namams 65-eri“.

Minėtą vakarą atėję žiūrovai paaukojo 1412 zł. Vėliau dar žmonės, negalėję dalyvauti renginyje

kultūros namuose, o norintys prisidėti pinigine auka, į socialinės šalpos skyrių sunėšė 400,49 zł. Tad iš viso paaukota 1812,79 zł. Už surinktus pinigus bus nupirktos švaros ir higienos priemonės (vienkartinės prausimo pirštines, apsauginiai kūno kremai, apsauginiai tepalai, paklotai, įklotai, muilai, sauskelnės, vata, valomieji kremai, drėgnos servetėlės kūnui, šampūnai, dušo muilai, bintai) ir vasario pradžioje padovanotos devyniems sunkiai sergantiems, neįgaliems Punsko valsčiaus gyventojams.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie šios akcijos metu praturtino savo širdis gėriu.

LKN

Iš Punsko LKN archyvo

Tarp moterų

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Ši kartą net nežinau, kaip pradėti straipsnį. Pirmas sakinytis limpa labai sunkiai, viena mintis išstumia kitą. Rodos, žinau, ką noriu parašyti, bet vakarykštė patirtis neleidžia sustabdyti galvoje besisukančių sakinių raizginio. O kas buvo vakar? Vakara, vasario 3 dieną, turėjau malonumą pabūti tarp moterų neįprastoje susitikimų vietoje. Bibliotekoje. Moterys bibliotekoje? Galvojate, ką ten – tylos reikalaujančioje erdvėje – gali veikti moterys? Ogi kalbėtis. Apie stereotipus, gyvenimą, jausmus. Dalintis įspūdžiais. Juoktis iš džiaugsmų ir vargų. Sukurti grožį ir juo dalintis. Prisiminti, atminti ir neleisti pamiršti krašto praeičiai. Bet apie viską pamažu, tvarkingai ir aiškiai.

Tai, kad moterys vienu metu moka ką nors veikti ir tuo pačiu daug kalbėti, yra aišku ne nuo šiandien. Iš jų gebėjimo rankomis laikyti keturis namų kampas ir tuo pačiu mokėti

šypsotis sklando pasaulyje milijonai stereotipų. Juokingų arba ne. Apie bibliotekas irgi šnekama, kaip apie rimtą, tamsią ir ne visiems skirtą vietą. Sakoma, kad jose lankosi, pavyzdžiui, tik knygų mėgėjai. O ką bibliotekoje daugiau veikti? Skolintis knygas. Skaitymus nešamės namo, nors bibliotekoje yra skaitykla, kurioje galima atsisėsti ir niekieno netrukdomiems leistis į mėgstamiausio literatūros žanro

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

Bibliotekoje mielai dalijamasi rankų darbų rezultatais. Iš kairės: Elena Jirkūnienė, Danutė Vitkauskienė, Anelė Kliučinskaitė, Onutė Uzdilienė, Birutė Staskevičienė ir Vaiva Batvinskaitė

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

Onutės Uzdilienės staltiesė

gilumą. Tačiau norinčiųjų tai patirti tiesiog nėra. Keičiantis šiuolaikinei visuomenei, keičiasi absoliučiai viskas, net ir bibliotekos paskirtis.

Vykdamą į biblioteką jau žinojau, kad tai nebus tradicinis pasibuvimas tarp moteriškių. Nuvažiauvau be išankstinių įsitikinimų, nusistatymų ir didelių planų. Žinojau tik viena – liūdna tikrai nebus – ne tarp moterų ir ne bibliotekoje. Ir vienu, ir kitu atveju jaučiuosi patogiai.

Minėtą vasario priešpiečių vyko kevirtasis Punsko moterų susitikimas bibliotekoje. Svarbu pabrėžti, kad

tai nebuvo vieno konkretaus būrelio, ratelio ar bendruomenės susitikimas, turintis konkretų tikslą, uždavinius ar siekiantis kokio rezultato. Kaip man pasakota, tą dieną susirinko mažiau-siai moteriškių. Priežasčių nebandė-me ieškoti, nes...juk ne mūsų reikalas. Be to, nuvykus pasitiko mane Bals-togės televizijos atstovai, tad neturiu aiškinti, kaip kamera ir mikrofonas sugeba išbaidyti pačius drąsiausius. Pasilieka kiekiausi. Pasisveikinau su Elena Jurkūniene, Birute Staskevi-čiene, Onute Uzdiliene, Anele Kliu-činskaite, Elžbieta Jonušonienė ir Danute Vitkauskiene. Ponia Danutė yra šių susitikimų bibliotekoje pradi-ninkė. Matydama, kad lankomumas čia yra mažas ir mažėjimo tendencija kasmet vis stiprėja, pradėjusi dirbti tarp knygų ėmė galvoti, kaip spręsti šią problemą. Moteris lankosi įvai-riose bibliotekose ir mato, kad jos ne nuo šiandien yra atviresnės įvairiems bendruomenių susitikimams, pasi-sėdėjimams tarp ir prie knygų. Visai

nekvailas daly-
kas. Priešingai.
Labai protinga
idėja atgaivinti
bibliotekos
patalpas žmo-
nių bendravi-
mu, kadangi
p a č i a m e
Punske trūks-
ta vietos, kur
būtų galima
eiti į ben-
druomenių,
moksleivių,
s t u d e n t ų,
spaudos ir te-
levizijos at-
stovų, kaimo
g y v e n t o j ų
susitikimus.
Danutė sako:
„Biblioteka yra
labai atvira
erdvė. Visada
čia galima ateiti.

Elenos Jurkūnienės sukurtos dekoracijos

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

*Čia ateina vaikai
šachmatais žaisti, muzikos
mokytoja, ponja Svetlana,
priima moksleivius, grojan-
čius pianinu.“* Ponia Da-
nutė iš toli sveikinasi su
bibliotekos lankytojais ir
kiekvieną kartą pas ją už-
ėjus kviečia išgerti karštos
arbatos. Man pačiai visas
bendrabučio pastatas su-
gražina mielus prisimini-
mus, todėl pabuvimas ten
ilgiau nei dešimt minučių
yra tikra atgaiva sielai. Jei-
gu yra manančiųjų kitaip,
raginčiau bent ateiti pažiū-
rėti, kaip šiandien biblio-
teka atrodo – ji kardinaliai
pasikeitė. Akys atsiveria
nuo šviesių, jaukių, erdvių
ir knygomis kvepiančių
patalpų. Čia nerasime vien
klasikinės literatūros. Len-
tynose yra nemažai naujau-
sios literatūros. Pastaruoju
metu ieškojau pernai metų

leidimo lietuvių rašytojų knygų, bet
dėl finansų trūkumo ir pandemi-
jos nebuvo lengva pasiekti Lietuvos
knygynus. Visgi Danutė pažadėjo,
kad jeigu tik pavyks, nupirks bent
vieną knygą iš mano pageidaujamų
sąrašo ir nudžiugins ne tik mane, bet
ir kitus jos skaitytojus. Mano nuos-
tabai vieną dieną ji man paskambino
ir pranešė, kad turi VISAS knygas,
apie kurias galvojau gerus metus.
Kaip pati sako: „Visada malonu su
skaitytojais pasikalbėti apie knygas,
pasidomėti, ką jie skaito, paklaus-
ti rekomendacijų, kokiomis knygomis
vertėtų papildyti bibliotekos lentynas.
Nors kas dieną pati tuo domiuosi, bet
prasminga sužinoti, kuo domisi mūsų
krašto žmonės.“ Besikalbant Danutė
pristatė kasmet kruopščiai renkamą
informaciją. 2021 m. bibliotekoje:

- užregistruota 150 skaitytojų;
- buvo 800 lankytojų;
- paskolinta 3200 knygų;
- nupirka 130 knygų.

Iš viso Punsko lietuvių kultūros
namams pavaldžioje bibliotekoje yra

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

Biblioteka sulaukia jaunų šachmatininkų

Jurgitos Stankauskaitės nuotrauka

Danutės kuriamas knygų šulinys

12 tūkstančių knygų. Skaičius įspūdingas, tačiau iš pirmo žvilgsnio nėra tiek daug, kad bibliotekoje nebūtų kur kojos padėti. Didžiausioje patalpoje galima sustatyti stalus, kėdes ir pasibūti taip, kaip vakar pabuvome su Punsko moterimis.

Netradicinė, bet jauki erdvė skatina kalbėtis neišsemiamomis temomis. Prisėdusi prie gerą pusvalandį besišnekučiuojančių moterų, uždaviau kažkokį klausimą, kurio pati net neatsimenu, nes atsakymo į jį sulaukiau, tačiau labai greitai moterys ėmė diskutuoti kitokia tema. Po antro užduoto klausimo supratau, kad šis pokalbis privalo tekėti savo vaga. Patikėjau, kad ši vieta skleidžia dar nepatirtą aurą, todėl visiškai jai atsidavusi mokiausi klausyti, kalbėtis ir natūraliai priimti atsiradusią tylą.

Kadaise žmonėms nereikėjo kokių atskirų patalpų susitikimams. Be telefonų ir televizorių gyventa. Dažnai suėję lietuviai dainuodavo

arba kortomis lošdavo. Tema vijo temą – nuo praeities vaizdų iki artėjančio pavasario darže, nuo mezgimo iki siuvinėjimo, nuo renginių iki knygų. Keliomis pasakojimų atkarpomis verta pasidalyti su skaitytojais, kadangi vieni galės pasijuokti, o kiti pasisemti vertingų patarimų:

– *Kažkada amžinąjį atilsį Kastantas Pykys pasakojo, kad Navinykuose kai išeina*

keturi broliai, tai užtraukia ant kalno dainą. Kai skirstosi, tai jau jų būna septyniolika. Aš atsimenu, kai viename kaime dainuoja, tai tuoj girdi, kad kitame užtraukia dainą.

– *Atsimenu, kaip Šaltėnų vyrai, matai – lenkai, o visada lietuviškai dainuodavo. Sako: „Zaspiewajmy „Augin tėvas du sūnelius“.“*

– *Ožkiniuose kai Valinčius su Agurkiu dainavo, tai ten koks skambėjimas... Labai judviejų balsai tiko. Iš tiesų pačiam visai kitaip darbas vykdavo, kai girdėdavai kažkur skambančią dainą.*

O kad moterims geriau darbas eitų, pridursiu kelis naudingus patarimus:

– *Kai kopūstai pradeda sukti galvas, greitai gali atsirasti baltų peteliškių, todėl reikia užkloti saulėgražų lapais. Ir tikrai padeda.*

– *Kopūstams taip pat padeda druska arba pelenai. Nereikia chemija purkšti.*

– *Pomidorų marą labai veiksmingai naikina sodos ir vandens arba acto ir vandens mišinys.*

Dalyvavimas susitikime davė galimybę prisiliesti prie dar vienos XXI a. problemos, susijusios su Punsko biblioteka. Sumažėjęs lankytojų skaičius skatina šiek tiek pakeisti ir praplėsti šios vietos paskirtį, siekiant padaryti ją prieinamą net ir tiems, kurie nelabai bendrauja su knygomis. Bandymas atverti bibliotekos patalpas bendravimo išsilgusiems padeda namų patogumus iškeisti į gyvą ryšį su kitu.

Onutės Uzdilienės langų papuošalas

Jurgitos Stankauskaitės nuotrauka

Kai senos nuotraukos prabyla – iš mūsų krašto šeimų archyvų

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ

Šeimų sukauptos senos nuotraukos ar seni dokumentai – tai didžiulė vertybė, unikalus paveldas. Vartydami senus albumus galime sužinoti istorijos faktus, sudėlioti įvykių seką, suprasti tam tikro laikmečio madas, papročius, pajusti praėjusių laikų dvasią. 2017 m. Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai ir mokytojai rinko senąsias nuotraukas, kurios vėliau išsirikiavo surengtoje parodoje „Seinų ir Punsko krašto žmonių apranga XX a. pradžioje“. Apie tai rašyta „Aušroje“ (5/2017) ir portale punskas.pl.

Minint pirmojo archyvo Lietuvos Respublikoje įkūrimo sukaktį, 2021-ieji Lietuvos Seimo paskelbti Archyvų metais. Tai buvo gera proga vėl moksleivius paskatinti pasidomėti savo šeimos šaknimis, giminės istorija ir tuo pačiu prisiminti

gimtojo krašto istorijos faktus. Ką pavyko licejaus pirmos klasės mokiniams surasti, sužinosite skaitydami šį straipsnį.

1 nuotrauka

Ši nuotrauka daryta apie 1930 metus. Joje mano proproseneliai Ieva (1885–1945) ir Povilas (1880–1972) Zdaniai iš Burokų kaimo. Tai daugiavaikė šeima: septyni vaikai ir jų tėvai. Iš kairės pirmą mergina tai Petronelė (1913–1998), ištekėjusi – Rėkienė, šalia jos sėdi motina Ieva Zdanienė (Masionytė), ant kelių Birutė Valinčienė (1928), šalia jos vyras Povilas Zdanys, prie jo sūnus Petras Zdanys (1919–2002). Pirmos eilės gale mano prosenelis Antanas Zdanys (1915–1996). Antroje eilėje iš kairės Ona Zdanytė (1910–1981), Albina Nevulienė (1911–1989), šalia

jos vyriausias sūnus Vladas Zdanys (1907–1941), nužudytas koncentracijos stovykloje. Nuotrauka padaryta gamtoje. Fone matosi krūmai. Šeima apsirengusi šventiška. Merginos pasipuošusios segėmis, karoliais. Vyras su švarkais. Dėmesį atkreipia motinos išsiuvinėta gėlėmis prijuostė. Dabar tokios prijuostės tapo tautinių drabužių elementu. Tai sena fotografija, pristatanti žmones, kurių gyvenimai tai atskiros įdomios istorijos. Visi kiti, išskyrus Birutę, jau palikę šį pasaulį. Tai tetos Birutės dėka galėjau papildyti savo žinias apie prosenelius.

Faustina Radzevičiūtė

2 nuotrauka

Nuotraukoje matome grupę kaimo vyrų. Pagal mano promočiutės, kuri gyveno Didžiulių kaime, Stasės Zimnickaitės–Nevulienės (1912–2006) pasakojimus, tai Burokų ir aplinkinių kaimų bernai, susirinkę pasidaryti nuotrauką.

Pirmame plane matyti 10 prašmatniai apsirengusių vyrų su dviračiais jų dešinėje. Kai kurie dėvi skrybėles, kiti kepures, bet visi yra apsirengę tvarkingais švarkais. Galime taip pat pastebėti, kad žolė po jų kojomis yra nupjauta – paruošta nuotraukai. Fone matome neaukštą, apaugusį gėlėmis ir žolėmis krantą, ant kurio auga medis, o dar toliau – nedidelis miškelis.

Šiai nuotraukai jau beveik 100 metų. Ji daryta dvidešimtojo amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje. Tada žmonės nebuvo turtingi, o fotoaparatai buvo retas ir brangus daiktas. Tad kai į kaimą atvažiuodavo fotografas, visi

1 nuotrauka

2 nuotrauka

naudojosi proga ir darydavosi sau, savo draugams ir šeimai nuotraukas. Ši nuotrauka yra turbūt panašios situacijos rezultatas. Ji mane sudomino, nes tokio pobūdžio nuotraukos šiais laikais retai daromos. Galime pažvelgti į senovinį gyvenimo būdą ir palyginti jį su šiuolaikiniais papročiais. Esu labai laimingas, kad toks kultūrinio palikimo elementas atsirado mūsų šeimoje.

Mantas Marcinkevičius

3 nuotrauka

Nuotraukoje pavaizduota, kaip 1973 m. atrodydavo turgūs (jor-markai). Seniau žmonės turėdavo labai mažai automobilių, dėl to dauguma į turgus atvykdavo vežimais, kuriuos traukdavo arkliai. Turgūs vykdavo Suvalkuose. Į Suvalkus reikėdavo važiuoti net 5 valandas, bet kai arkliai apsimušdavo kanopas – net ir 8 valandas. Turguose dažniausiai prekiaudavo arkliais arba kitais gyvuliais.

Pirmame plane matomas mano prosenelis iš Kreivėnų – Antanas Uzdila (1905–2000). Jis apsivilkęs ilgu juodu paltu. Šalia stovi mano senelis Sigitas Uzdila (gimęs 1940 m.). Su jais stovi Rimas Vaina. Toliau matomi vežimai, arkliai, mašinos, traktoriai.

Aidas Uzdila

4 nuotrauka

Pirmieji „Jotvos“ šokėjai 1955 m. liepos mėnesį Šilainėje. Iš kairės: Angelė Šliaužienė, Juozas Kalinauskas, Julija Stoskeliūnaitė, mano senelis Juozas Valinčius (1923–2011; jis šoko su Julija Stoskeliūnaitė-Ustach), Marytė Valinčiūtė, Silvestras Babkauskas, Anelė Agurkytė,

3 nuotrauka

4 nuotrauka

Juozas Krakauskas, Petronelė Durtonaitė, Juozas Jakimavičius, Petronelė Babkauskaitė, Sigitas Vaičiulis. Julija Stoskeliūnaitė-Ustach mirė 2021 m. prieš pat „Jotvos“ jubiliejų. Šiomet „Jotva“ šventė savo 70-metį. Tai seniausias Lietuvių kultūros namų ansamblis.

Martynas Valinčius

Senos nuotraukos mums reiškia daug. Jos papasakoja istorijas ir primena svarbius įvykius.

5 nuotrauka

Punsko choristai apie 1910 ar 1916 m. Antroje eilėje sėdi Julija Markevičiūtė (Mielkuvienė) iš Giluišių. Trečioje eilėje trečias iš kairės Vladas Jurkūnas, šalia jo Kazimieras Mielkus. Abu iš Vaitakiemio. Centre sėdi vargonininkas Juozas Miltakis. Nuotrauka iš Algirdo Jurkūno šeimos (iš Vaitakiemio) albumo.

Į Punkską Juozas Miltakis atvyko pakviestas kunigo Norkaus, mirus senajam vargonininkui Bieliauskui. Gyveno špitolės keturiuose kambariuose. J. Miltakis grojo vargonais, smuiku, fortepijonu, dirbo su mokinių

choru. Pas jį dažnai lankėsi Stasys Šimkus, tuomet studijavęs Varšuvos konservatorijoje, vėliau tapęs garsiu kompozitoriumi. Seivų dvaro kluone 1907 m. birželio 17 d. įvyko antras lietuviškas vakaras Punske-Seivų-Suvalkų krašte (pirmas surengtas 1907 m. balandžio 2 d. Vilkapėdžių sodžiuje), kurio metu buvo parodytas S. Šimkaus pastatytas spektaklis pagal Juozo Vilkutaičio-Keturakio komediją „Amerika pirtyje“. Po spektaklio dainavo choras, kuriam dirigavo J. Miltakis.

Miltakių šeimoje iš 12 vaikų užaugo tik 6. Jų dukra Elena Viktorija (gimė Punske 1899, mirė 1979 Vilniuje) Miltakytė-Skučienė – tai žinomos Lietuvos poetės Ramutės Skučaitės motina. Elena mokyklą pradėjo lankyti 1907 m. Mokėsi lenkiškoje Smalėnų parapijėje mokykloje. Antrą klasę ėmė lankyti Punske (name, kuriame gyveno mokytojas J. Karčiauskas, Gegužės 1-osios gatvėje). Čia mokytis nepatiko, nes mokykla buvo netoli kapinių, klasėje kabėjo carų portretai, viskas dėstyta rusų kalba. Vadovėlių nebuvo.

Mokytojas buvo niūrus, piktas, nekalbėjo lietuviškai, nors buvo baigęs Veiverių mokytojų seminariją. Vėliau Elena mokytoją Baltrukonį prisimindavo kaip žmogų, kuris nemėgo nei mokinių, nei mokslo.

Prasidėjus I pasauliniam karui, Miltakiai buvo išvežti. Apsistojo Miroslove. Į Punkską grįžo 1915 m. Tuo metu čia mokyklos nebuvo. Patalpą buvo užėmę rusų kareiviai, vėliau vokiečiai. Elena IV klasę baigė 1916 m. Trakuose, kur lietuvių kalbos mokė rašytoja Šatrijos Ragana. Kai Punske vokiečiai leido atidaryti 4 skyrių

5 nuotrauka

mokyklą lietuvių kalba, Elena Miltakytė tapo mokytoja. Kartu su ja dirbo ir Kazimieras Mielkus iš Vaitakiemio. Elena mokykloje ruošė vakarus, vaikus mokė dainų lietuvių kalba.

Mokė vos 5 mėnesius. 1918 m. išvažiavo į Kalvariją, kur gyveno jos giminaitis, baigęs Veiverių mokytojų seminariją. Vėliau Elena Miltakytė-Skučienė įvairių Lietuvos miestų mokyklose išdirbo 26 metus. Tolesnis jos likimas labai sunkus. 1945 m. Elena buvo areštuota ir ištremta. Lageryje išgyveno 10 metų. Jos dukra Ramutė Skučaitė 1949 m. išvežta į Irkutsko sritį. Tik 1956 m. jos abi kartu sugrįžo iš tremties į Lietuvą ir apsigyveno Vilniuje.

Paskutinį kartą į senelių gimtinę Punske poetė Ramutė Skučaitė buvo atvykusi su Poezijos pavasariu 2013 m.

6 nuotrauka

6 nuotrauka

Galbūt atsiras, kas padės atpažinti esančius šioje nuotraukoje? Nuotrauka iš Algirdo Jurkūno iš Vaitakiemio šeimos albumo. Spėjama, kad tai Punska choro dalyviai apie 1910 m.

Iš Jurgio Maksimavičiaus prisiminimų

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Jurgis Maksimavičius – darbštuolis siuvėjas. Jo žmona puikiai kalba lietuviškai ir dukros. Maksimavičių anūkė Jolanta neseniai apsigyveno senelių sodyboje, tai jiems didelis džiaugsmas. Ji, nors nedrąsiai, kalba irgi lietuviškai. Jurgis įsitikinęs, kad anūkė kalbės vis drąsiau, nes ji visada svajojusi kalbėti mamos ir senelių tarpe.

Jurgis Maksimavičius prisimena:

– Mano tėvo seserės dukterį už žmonas buvo paėmis Bumbulis. Jis, kaip sakyta, ateivys iš Baltarusijos. Paskui ca dalinos tėviški. Mano tėvo vardas Juozas, jis turėj brolių Jurgį, mani tepgi tep pac vėliau Jurgiu apkrikštino. Gimiau 1935 metais liepos 16 d. Rakelijos kaimi, Juozo ir

Agotos Maksimavičių šeimoj. Mama, vardu Agota, paėj iš Lietuvos, Kapčamiesčio parapijos, Nasūtų kaimas, Bankecūtė pavardi. Jos sesė ne sykį aplankėm, kol nebuvo rubežo. Mamos sesės vardas tai Rožė, o jos vyras tai Antanas Aleknavičus, jieį Akmeniuose gyveno. Tėvas mūs Juozas Maksimavičius buvo turtyngas, prieš antrą karą turėjo 50 ha žamės, laikė 12 arklių, turėjo bernus, mergas – pagalbinkus. Mūs šeimyna dzidelė...

Buvau jau 5 metų, kap 1941 m. pavasarin rusų kariškiai atėj ir pasakė mano tėvam: jei nevažuosit in Lietuvą, tai išveš an darbų in Vokietijų ir iš tynajus jau negrįšit. Be galo mylintys tėviškį, bet negalėjo kitap, išvyko su daugeliu kaimynų iš Rakelijos,

Aradnykų ir kitur. Mūsiškiai dviem furmankom suskrovį važavo. Mūs šeimyna dzidelė, bagi prieš išvežimų ir ankscau neblogai tėvai gyveno... Nakvojom tokioj vietoj – koki tai gultai su aukštu, kad vieni apacoj, kici viršų miegojom. Paskui vė važavom an vokiečo vietos, mus nukreipė tokion vieton, o toj sodyba vadzinos Pakaklys, už pora kilometrų buvo Mauručai. Tynajus būdami vienusyk matėm net, kap Garliavų bombardavo. Kiemi buvo tokias su vandeniu prūdas, tai vyrai maudės po vasaros darbų, gaudėm karosus. Paškudna buvo, nebuvo ko valgyt, o duonos reikėj, ba mūs daug... Ateina, būdavo, komisaras su krukiu ir užduoda darbus – prieg visokių ūkio darbų. Man

jau 7 metai ėjo, turėjom po pulkuko žąsukų ganyc, o krankliai kap padūkį juos puolė, apsigync nemožnėj. Rusų kareiviai turėj maisto paskyrimų kap kortukes ir žuvies gaudavo, tai su mama mainė, ba jiem ko kito norėjos, buvo nusibrydus vien žuvis, o da ir nešvieža, kap nesuvalgo čėsu. Nu dvokė, alia kap alkani, tai valgėm ir dzaugėmės, kad ne išmeta, o mumiem aduoda. Vis ciek nor kap pilvų apgauc, kad negurgtų. Mama mūsų kap buvo augus palei Baltarusiją, Nasūtų kaimi, tai mokėj rusiškai ir susišnekėj su tais kareiviais, tai geresnių žuvų – doršų parnešdavo.

O kode išvežė mus? Tai buvo tokias acicikimas. Valdza anksciau tokį vaikinių partraukė iš Baltarusijos, pavardi Bumbulis. Jis po kiek tai metų

suspažino su mūs puseseri (mūs tėvo seserės dukteru) ir susižanino mūs Rakelijos kaimi. (Bronė Bumbulytė, gimusi Seimonyse 1941 m., pasakojusi: „Vis sakyta, kad per Kūcas prigimiau, alia silpna buvau, tai greit apkrikštino ir inrašė, kad gimus gruodžo pradzoj. Mūs tėvo graži pavardė, vadzinos Bumbulis. Jau neliko šitos pavardės Rakelijos kaimi, kur gyvenom. Sesė paveldėjo tėviškį, aš ištekėjus išsikėliau ir gyvenu Berznyki.“ – E. P.) Sykį jieį skerdė meitėlį ar papjovė veršį dėl mėsos, slaptom, žinia. Ir atnešė mumiem skerstuvių. Mama pradėjus buvo sūdzyc tas skerstuves, o kap sykis tuom čėsu užėj nebi vandenio acigerc vokiečų vienas, paskui tuoj visas pulkas. Kap šiciej kareiviai pamatė mėsų, tuoj suėmė mūs tėvų

ir ėmė tardzyc: nevalnia, o iš kur turi... Vyrausias mūs brolis Juozas užsistoj ir sakė: „Nugi aš ėjau an žuvų ir pakeliui suscikis iš maskolio nuspirkau šitos mėsos.“ Toliau klausė: „Iš kur žinai, kad tai maskolis pardavė?“ Jis sakė: „Nu ba su barzdu.“ „O ar pažįtai jį?“ O brolis: „Alia nu kapgi, nesduos, ba gi visi maskoliai su barzdom...“ O vė kitas mano vyresnis brolis Jonas vežoj arkliais kareivius in Sainus, tai jam kas pacikimas vė patarė, kad verčau važuoc in Lietuvų, ba jei ca nuvaris – in vakarus, in Vokietijų, tai galas... Ba sakyta: gi iš Ar baitstrase niekas negrįžta, tynajus pavojingiau. Da sesuoj Marė, ką paskui Severinieni tapo, būdavo, palanda papečkin ir išėmus vištų sudėtų kiaušinių paduoda ruskucu, tai šitas tepgi patarė, kad gerau būt in Lietuvų išvažuoc...

Vokiečiai buvo sulaikį, areštavį mūs tėvų ir mano

brolių Juozų, ir sasaris Onų su Mari, alia kap prižadėj, kad išvažuos, išlaido ir laukė, pakol susikrauscis ir išvažuos. Tūdzien suvej visas pulkas vokiečų mūs kieman ir laukė, kol susrangėm dzviem padvadom. Tadu buvom bagotesni, tadu da gerai tėvas gaspadorau. Da ir dabar man akysė, kap važuojanc palei namų kryžų tėvas iškopo iš vežimo ir aciklaupis persižagnoj ir pabucau tų mūs sanovinį kryžų, prašydamas cikrausia palaiminimo ir kad saugot paliekamus mūs namus, o kareivis kap rikterėj, kad graicau važuokit...

Išvažavom. Tankiai girdėjau sakanc tėvų: „Važuojam an bėdos.“ Pamenu, kap ilgai važavom arkliais, kap mama dejavo, ba mamai užėj kas tai, ir dancis labai skaudėj, neturėj ko uždėc. An rubežo rusai paėmė mūs arklius, o liepė sukopc vežiman su bliandeki. Kokian tai baraki an tokių pentravų gultų pernakojojom, alia švietė jau tynajus elektra, ogi pas mus da tadu lempos. Paskui Pakaklin apsistojom – an kokio tai vokiečo daikto. Jautėm, kad in mus piktai žūro vieciniai, ba apskaitė, kad mes koki tai rusų šnipai. Tuoj prasdėj karas, ateina komisaras su krukiu ir ką liepia – žmonės turi daryc. Rusai paėmė apkasų kasc. Iš kožnos šaimynos ėmė po vieno apkasų kasc. Tėvas sakė mano broliu Jonu: „Mažu, Jonu, tu aitai?“ Tas nuvej, o gerai, kad jis mokėj vokiškai, tai prisdavė. Tai pašnekina kariškius, tai ciej pieno, duonos bakanėlį, jau gerai, kap kokio valgio namo parneša, pasdalinam – ir vė alkani.

Brolis Jonas pats išmoko da Rakelijoj iš vokiečų kalbos, ba buvo jų furmonu. Alnuose jų kareivynas buvo ir vežoj juos tai in Sainus, tai in Alnus savo arkliais, ir tep isimokino vokiškai.

Acimenu, kap sykį aš su seseru Veroniku ėjau (ji gimus 1932 m.), an plento pamatiau gulincį šovinį, paslankiau imc, o sasuoj sulaikė: „Nemk.“ Alia paskui kiek paėjėjom ir sesuoj kap vyrasnė acitokėj ir sakė: „Mažu jis pametė, nuneštai.“ Tai kap

Maksimavičiai tuokėsi Seinuose. 1962 m. gruodis. Kalėdos

Jurgis su žmona ir dukromis Danute ir Terese

nunešau, tas rusas iš savo krapšo išėmė ir davė man kepurį ir agurkų. Sesė iš rusiškos jo šnektos suprato, kad jis palikis tokį sūnų kaip aš, ir jam pasdarė manį gaila.

1944 m. su sasari vėl abudu ėjom jau savo namų link. Ji žinoj, kap aic.

Mūs namuose tadu gyvena atkel-tas nuog Galicijos tokias lenkas ar tai austrijokas, Metaliakas pavardi. Tai mūs tėvai kap pargrįžo, tai apsi-gyveno svirnuki, o jis, tas neprašytas svecas, visų stubų buvo užėmis ir net gerai valgė, o mes prastai – vien ru-ginį buizų. Alia sykj, nu ne sykj, ba ateidzinėj pas gaspadorus tokias tar-nybinykas, alia geras, teisingas, kap insicikinom, ir ėmė an šarvarko, iš

pas mus ir srėbė sykiu buizų. Sakė, kad jam mieliau, nor prasciau. Tadū tėvas iš kupero išėmė ir parodė aktus, da ciesoro pasrašytus. Nu jis ir tep sakė – vierino, o kap pamatė, kokia teisybė, da an dokumento, kad tas nelegalas visko pilnas, o mes neturim nei kur gulc, nei ko puodan dēc, tep jis sumanė susidoroc... O buvo tep: kap sykj jis sužinoj, kad tas lenkas Berznykan nuvažau ko parduoc, lau-kė pakelėj prie Berznyko an kalnuko jo grįztanc, alia gerai, kad nesusciko abudu, ba ir kap tėvas sakė: „Mažu da būtum turėj cik da dzidesnį bėdų.“ Ba kap sykis tas lenkas negrįžo tuom pacu keliu iš Berznyko Rakelijon, o pro Podliaskų kaimų in Rakelijų

kožnos šai-mynos nor po vieno samdė be atlygio. Tai iš mūs namų tadū ėj vy-rausias brolis Vincas an šar-varko – kelio taisyc. Tai jam p a s i s a k ė m , kad mūs lenkas neinlaidza in mūs locnų stubų, namus, jis užėmis vis laikosi. Sykj anpiet tas žmogus užėj, o mes kap sykis valgėm ruginį buizų. Jis numetė automatų po lovū ir nuvėj p a s c a k a v y c , kap Metaliakas mūs troboj gyvena. Tas jį paprašė an pietų lašinių virtų valgyc, alia šitas ne-valgė, grįžo

parvažau, vė in mūs namus, kap niekur nieko. O tas nabagas teisybės lygytojas arba ieškotojas laukė prost ik ryto, ba misno – mažū jis in karčamų užėj... Ir nesulaukis, pas mus atvažavis tep ir viskų pasakojo, kad nenusdavė, o norėj savo madu išvaryc tų lenkų iš mūs namų... Nu alia tėvas nusdzaugė, kad nesusdūrė su tuom, katro laukė...

Paskui vė turėjom nemalonumų, ba ateidzinėj tokia lenkų banda ir, žinia, užstoj tų lenkų, o in mūs tėvų: „Ko grįžot? Aikit in savo Lietuvų...“ Jau vienųdzien tėvas tep buvo nusminis ir planavo, kad išaic, alia kap parti-zanai atėj, tai išvaikė lenkus ne cik iš mūs namų, alia ir kitur. Tai ir šitas užsibuvis Metaliakas tadū su kitais išėj in Alnus ir paskui da toliau, net nežinia, kur.

Mokyklon Aradnykuose mokinaus toj pacoj, ką šita mokykla – neseniai uždaryta, tai tas pats namas, iki trijų skyrų.

Paskui kursais Jurgis baigė 7 skyrius. Kai jam sukako 18 metų, tuomet visus jaunuolius šaukta į „Tarnybą Lenkijai“ (SP) – priverstinai tarnauti dirbant valstybiniuose ūkiuose ar atstatant ir tvarkant sugriautus per karą miestus. Jurgis brolio, dirbusio Dievetiškės valstybiniame ūkyje, dėka vietoj į „Tarnybą Lenkijai“ pateko būtent į šį ūkį.

Tėviškė dabar nuo Jurgio kiemo nutolusi tik 300 m. Susituokęs jaunuolis gavo iš tėvelio 8 ha žemės. Kol pasistatė trobesius, pagyveno su žmona Ona tėvų namuose. Jurgis pasakoja:

– Kap ir pradėjom savarankiškai, reikėj kur apsigyvinc. Norėjom pirmiausia stubelkų medzinį sudėc iš rūstų, alia negavom pavelinimo iš valdzos. Buvo nevalia, nes planuota kolektyvizuot, ca kolūkius kurt, ir cik tvartu davė leidimą statyt, tai statėm, kas valnia buvo. Tep ir buvo, kad pradėjom nuo tvarto statybos iš molio. Kiciem padėjau prie molinių tvartų stacymo, dešimciase vis, tai ir man suvėjį padėj, nor molį ankscau

paruošau: priarau, arkliu mynkiau. Valdza tadu kap tai sauso molio pavelinu statyc vadinamas glinobitkas. Nedavė stubos statyc, kalbino in kolūkį. Po kiek tai laiko, daug vėliau cik sulaukėm pavelinimo stubai. Kiaulas laikėm, sau neturėjom, o vis an pardavimo, ir tep lopinom skylas, ba kap apmoki padotkus, tai ko nusperki, ir vė tušča piniginė.

Kap apsiženijom, vargyngas tas mūs gyvenimas atrodė, be savo kampeilio, tai uošvė juokės, kad biednysta, neprasyvensim. Žinia, sunku viskas rankom. Turėjau vienų arklukų, tai kito skolinaus iš brolio Vinco, vežimo neturėjau, skolinaus, o jau gumoviakai atėj in madų, langviau arkliam, tai tepgi skolinaus, samdiau, sodzinom cukrinių runkelių pardavimu, nuvėjau da in melioracijas padzirbėc, ir tep prasgyvenom povalio.

Sėtuvį turėjau, o paskui ir sėjamų, cik nukirsc bėda. Apkertu dalgiu, alia lauki, kol paskolis nuskirsc. Sėjau vien rugius iš javų, o kap nunoksta, negali laukc, nor eilės buvo rateliuose, ba skolino kertamas, už valandas kircimo mokėjos. Alia negalėjau laukc, tai Antanas Sinkevičius turėj kertamų, skolino savo sūnu, o tas man davinėj nuskirsc. Tai kap kerta mašina, išmeta palaidus pėdus,

paskui padarom talkas, kad pasdarį iš saujos nukirstų rugių ryšukus surišc šituos palaidus pėdukus. Surišį statėm in rikes. O vakari dažynkos, tai ir pašnekam, ir pasvaišinam po darbų. Paskui Jančė Juozas pažiravo, tai nuspirkom traktorų, tai pasdarė lengviau. Iš ratelių nuspirkau per licitacijų kertamų, buvo iššabrovota, alia pats sustaisiau, kap apklausiau, kad Gižicki galima gauc tokių dalių. O tynajus dasistovėjimu sūrus vežė pažįstami vairuotojai iš Sainų pienuos, tai sykiu ir man parvežė reikiamų dalių in skrynių. Sustaisiau ir jau anų rugiapjūtį nukirtau rugius savo ir da kaimynam. Paskui po to kircimo vė talkas darėm, kad palaidus pėdukus surišc iš saujos rugių padarytu, susuktu ryšuku.

Iš Alnų Volukonių turėj kuom kūlc, tai jieji vokiškų damfų skolino, tai ėjom kūlc vienas pas kitų. Paskui buvau saltyšu (Jurgis Maksimavičius Rakelijos kaimo seniūnas buvo 11 metų – E. P.), tai gavom savo kaimu paskyrimu damfų. Po to jau kombainais kirto, kap ir dabar – nei dulkių, nei rišimo neraikia.

Siuvimo mokinaus Burbiškiuose pas gaspadorų ir kraučų Magalenkų, alia neilgai, ba tokius kap aš tadu jau ėmė in SP. O mano brolis gerai

sugyveno su Dzeveciškių PGR vedėju Jonušoniu, tai tas pasiūlė, kad SP atbūtau jų dvari. Tai tynajus padzirbėjau, kad atbūc SP, ir da užmokėj, tai dzaugiaus, kad kur in Lenkijų nereikėj, o ca, vietoj. Ca mani skyrė prie sėjimo ir keravinau sėjamų mašinų. Ir gražai vis nusisėj javai, tai mani kvolino.

Alia man vis ciek rūpėj siuvimas, ba tadu tas kraučavimas gerai pamokamas buvo, labai raikėj kraučų, siuvėjų, nebuvo skarų kap dabar. Tai kap atbuvau SP, susieškojau kraučų Vincų Pakutkų, o jis išsyk iškirpo kylpas ir parodė, kap jas apsiūc. Paskui sukerpa an mieros ir fastriguoc parodė, kap raikia, o toliau nieko nemokina. Tuom pacu čėsu mokino jis savo seserį Onutį, alia jo žmona Stasė sykį mumiem in ausį sako: „Vincas neišmokis gerai. Mažu kitur paieškotai...“ Tai ilgai nelaukis nuvėjau pas to keraunyko broli Paulių Jonušonį, ką Žagaruose prie Štabinkio ažaro gyveno. Jis nabagas šlubas su lazduki, tai jam daug kur mačinau, alia tepgi prasdėj nuo kylpų ir fastrigavimo, tai kap kur prailgyc – patempc, ba tai sudūrė reikėj, tai kitur patrupyc. Šitas Jonušonis geras kraučus, pamatė, kad lygiai siuvu, ba man jau „šaudai“, kap buvau kiek pamokytas ano Vinco, alia nesakiau, kad nepravarytų, kad jau kiek mokinaus. Tai va jis sukerpa, o man fastriguoc ir susiūc. Tuoj davė ir mašinų susiūc, ne cik rankom, ir mierų liepė paimec nuog žmogaus. Mokino, kad pirmiausia išciesyc medžagų su vandeniū ir prosu, paskui kirpimas nuog krašto medžagos, kad nelikt nereikalingų lopkų, kap žiponu pecam, tai an 21 cm. Sau net pasisiūvis ir dabar turu prinčukų. Kelnes siuvėm galafė ir kitokias madyngas, ir kad patogios būt, ir in batus kad susdėc cikt, marškinius vyram ir vaikam, moterim net liemenukus, bliuskes, sijonus, kelnes, o kailinius tai ranku siuvėm. Su krauču Pauliu siuvėm ilgiausia gal kiba pas Pecukonius, ką Dapkevičių

Jurgis, jo sesė Veronika ir mama Agota

Mažas Jurgis su tėvais

Rakucevičius vis manį prašė siūc, tai pora nedėlių nuveina, kol šaimynų apsiuvu, bagi dzidelės šaimynos visur.

Dėkingas tam Pauliu Jonušoniui, pavėlino man graita ir mierų nuog žmogaus nuimc. Vis sakiau: mažu paklaustau žmogaus, kap gerai norėt. Mažu norėt gal laisviau ar kad liuosiau būt. Ėjos man siūc ir paciko. Paškudna siūc kailiniai,

kaiminystėj, kol visų šaimynų apsiuvėm. Pas Vitkauskų tepgi su krauču siuviau. Iki 21 metų nei gėrau, nei rūkiau, buvau prisiekis. Pas Ambrazevičų Krasnagrūdoj siuviau jau pats, ca tai pyrmas mano klientas, tynajus žantu ano Pecukonio brolis buvo Antanas. Kasmet pas Petruškevičius,

o žimos tadu visadu šaltos, daug kas norėj turėc kailinių, tai gunčų. Sukerpi an mios avies išdzyrbtų kailį, o susiūc paškudna. Kad drūcau būt, tai susuku keturis siūlus ir rankom siuviau nedzideli adatu, bagi kraučai nemėgsta ilgų adatų, cik trumpas. Savo žmonai ir sau nemažai skarų

pasiuviau, ir vaikam. Va jei akvacyt kas, tai parodzytau, ba turu dzvi mašinas ir tankiai prisėdu, tai susiūc, tai patrupyc reikia kam. Acimenu, kap mūs mama siuvė ir kelnes baltas, kap rugiam tėtėi kirsc. Daug audė ji, drobės, audeklus balino pabalin.

Nuspirkau, kap prasgyvenau, vokiškų gerų siuvamų mašinų Zinger. Turu ir dabar. Visadu pats pastaisiau, kap gedo, da ir kiciem sugebėjau pataisyc. Bagi kožnas kraučus turėt mycis an mašinos. Teko siūc iš milo, drobės ir kitokių audeklų, perdaryc išaugtus ar per dzidelius apsirangimus, paltus. Siuvinas kožnam reikalingas, visi turėt mokėc ar patrupyc, palopyc, susiauryc. Su čėsu nuspirkau šveicapatų, tai sau prie traktoro priekabukį suvirinau ir turu. Sniegu stūmc šuplių padarau, kaupukas buvo mano darbo, tai kapliuoc daržai langviau vis buvo, runkelių hektaris. Sėjamas dzvi arklines pigiai nuspirkis pasdarau in vienų – tai suvirinau ir platesnis sėjimas, prikabinau prieg traktoro.

Ačiū, gerbiamas Jurgi, už pasakojimą, už atvirumą. Sunkiai dirbote, kad prasigyventute. Lai visada bus Jums miela tėviškė su kalneliais, kloniais, šaltiniu, kiemu, pilnu paukščių. Jūsų žmona gerai kalba lietuviškai ir darbuose talkina. Esate darbštuoliai. Būkit sveiki ir laimingi.

GERBIAMI PRENUMERATORIAI!

*Nebūkite abejingi –
prenumeruokite „Aušrą“,
„Suvalkietį“ ir „Aušrelę“!*

Galima atvykti į redakciją Punske arba Lenkijos lietuvių draugijos būstinę Seinuose ar užsiprenumeruoti pavedimu į banko sąskaitą (numeris pateikiamas paskutiniame žurnalo viršelyje), nurodant, už kurį leidinį mokama.

LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2022 M. PRENUMERATOS KAINOS

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	48	12	8
	pusmetis	24	6	4
	ketvirtis	12	3	2
Užsienio šalys (nepirmenybiniu paštu)	metai	100	30	30
	pusmetis	50	15	15
	ketvirtis	25	7,5	7,5
Užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	140	50	50
	pusmetis	70	25	25
	ketvirtis	35	12,5	12,5

Okulistas

- Akių dugno tyrimas
- Akių ligų diagnostika
- Siuntimai procedūroms

Didelė akinių rėmelių pasiūla.
Akinių ir kontaktinių lęšių parinkimas.
Nauja okulistinė įranga.

MINČIŲ SKRYDYJE

Į Suvalkus plentai
Nuskraidins kaip matai –
Sveikint Klubo žmonių
Ir darželio vaikų.

Šnera Galadusys
Nuo Žagarių arti.
Bažnytelė čionai
Chorus kviečia dažnai.

Punske laukia kalva
Su bažnyčia puošnia
Ir mokyklų langai,
Muziejai, steigti seniai.

Pro Vidugirius bėgs
Kelias. Kryžiai lydės!
Pasitiks jau Seinai,
Garsūs, brangūs labai!

Jie šlakstyti krauju
Brolių, Vyrų, Sūnų...
Čia ne vieno kapai
Maldų laukia nūnai.
Mokyt. Jeronimas Šalčiūnas

DĖMESIO, STUDENTAI!

Valstybinis studijų fondas kviečia
Lietuvos aukštosiose mokyklose
studijuojančius užsienio lietuvius
nuo 2022 m. sausio 24 d. iki vasario 20 d.
teikti paraiškas valstybės paramai 2022 m. pavasario
semestre gauti.

Daugiau skaitykite www.e-ausra.pl.

Gerb. Gediminai Nevuli,
užjaučiame Tave dėl sesės Gendrutės Salomėjos mirties.
Norėjo gyventi, atrodė, nugalės ligą, deja,
nieks nežino išėjimo laiko nei aplinkybių...
Sakoma, liga ir mirtis visada užklumpa netikėtai...

Sunkią netekties valandą linkime stiprybės Tau
ir artimiesiems: sesei Onutei, broliui Jonui,
Gendrutės dukrai Beatai, kuri puikiai kalba lietuviškai,
anksčiau rašydavo mūsų žurnalams straipsnius, eiles.

**Seinų „Lietuvių namų“ darbuotojai ir kolektyvai,
tarp jų kapelos „Šalcinis“
ir Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos
vyrų kvarteto dalyviai**

Lietuvos žiniasklaida

2022 01 28–02 10

O mikrono virusas, kuriuo Lietuvoje dažną dieną užsikrečia daugiau kaip 10 tūkstančių žmonių, padėtis ties Rusijos ir Ukrainos siena bei itin įtempti santykiai tarp Rusijos ir Vakarų, ekonominiai karai su Kinija ir Baltarusija, politinis vyksmas pačioje Lietuvoje... Svarbios, bet jau pabodusios temos šalies žiniasklaidoje. O štai kainos Lenkijoje ir ten traukiantys tūkstančiai tautiečių dažniausiai pirkti pigesnio maisto, vaistų, alkoholio ir degalų – pirmoji tema Lietuvos žiniasklaidoje.

Kad pas kaimynus pigesnių prekių ne vieni metai važiuoja Marijampolės ar Lazdijų gyventojai, nieko keisto, tačiau dabar žmonės, išgirdę apie itin sumažėjusias kainas Lenkijos parduotuvėse, pasiruošę važiuoti į Suvalkus net iš Panevėžio, nors vien kelionė trunka pusę dienos: vis dėlto iki Suvalkų apie 230 km.

„Kelionė į lietuvių pamėgtus Suvalkus vienam asmeniui kainuoja nuo 25 iki 30 eurų. Vairuotojai žada patikimumą, saugią kelionę, patogias sėdimas vietas, didelį bagažo skyrių, o esant būtinybei, net ir priekabą prie transporto priemonės galėtų prikabinti“, – apie tai rašė naujienų portalas „Jūsų Panevėžys“. „Kainos pas mus dvigubai ar net trigubai didesnės. Prieš savaitę žiūrėjome internete terasines lentas, jos Lenkijoje buvo dvigubai pigesnės“, – portalui sakė panevėžietė Milda ir pridūrė, kad tuo pačiu važiuoju šeima apsipirks ir maisto prekių parduotuvėse. „Tokia padėtis Lietuvoje erzina, ir net labai. Pikta, kai šalia esančios šalys gali sau leisti taikyti mažesnę Pridėtinės vertės mokestį (PVM) maisto prekėms. Atvirai pasakius, net ir maisto pasirinkimas ten didesnis, o kokybė ne prastesnė nei Lietuvoje“, – portalui teigė pašnekovė.

O lenkiškų prekių kokybė – vienas iš dažniausiai tokių kelionių priešininkų naudojamų argumentų. Tiesa, kai kurie „ekonominių kelionių“ oponentai, panašu, patys nėra buvę „Biedronkoje“ ar „Kauflande“, tačiau jiems „buvę ten“ pasakojo, kad lenkiškos vištos užaugintos „su chemija“, lenkiškos daržovės – „vieni nitratai“, degtinė irgi kažkokia „nelietuviška“, neaišku, iš ko pagaminta. Į tai nuolatiniai pirkėjai atšauna, kad į Lenkiją pigesnių prekių važiuoja ir kokybę tikrai vertinantys vokiečiai, ir slovakai, ne vien „ubagai“ lietuviai.

Apsipirkimų Lenkijoje entuziastai sako, kad pirmiausia reikia skaičiuoti, kiek ko pirksti, iš kur važiuosi. Tiesa, visi nepamiršta pridurti, kad grįždami atgal dar prisipylė ir pilną baką degalų, kurie Lenkijoje dabar kainuoja apie 40 euro centų mažiau nei Lietuvoje.

O Lietuvos žiniasklaidoje reportažai su nuotraukomis ir filmuota medžiaga, kuriose matyti pilnos parduotuvės tautiečių su kalnais pirkiniių vežimėliuose, automobilių stovėjimo aikštelėse vien mašinos su lietuviškais numeriais ir laimingi žmonės, kuriems dar užteko pigių prekių.

„Lietuviai šeštadienį siaubė Lenkijos prekybos centrus: nusidriekė eilės, trūko vežimėlių, kvietė policiją“. Taip pavadintame straipsnyje portalas lrytas.lt rašė: „Milžiniškos eilės prie prekybos centrų, apgultis kavinėse ir krūvos grynųjų pinigų valiutos keityklose – tokius vaizdus regėjo Suvalkų gyventojai, kai į pigių maisto produktų medžioklę išsirusė minios Lietuvos gyventojų. <...> Patys lenkai tvirtino didelio skirtumo nepajutę, o pilnus krepšius tempiantys lietuviai džiūgavo: sutaupė apie 30 proc. lėšų, kurių reikėtų tą patį maisto produktų kiekį nusipirkti Lietuvoje.

<...> Rimtesnė situacija susidarė prie lietuvių itin mėgstamo prekybos centro „Kaufland“. Pirkėjai pradėjo rikiuotis dar prieš jo atidarymą, o pravėrus duris, plūstelėjo į vidų. Apsaugos darbuotojai bandė reguliuoti srautus, kad vienu metu į vidų nepakliūtų per daug žmonių, tačiau netrukus susipliekė patys pirkėjai.

„Atrodo, grumtynės kilo dėl vežimėlių ir dėl prekių jau pačiame prekybos centro viduje, teko kviesti policijos pareigūnus“, – pasakojo įvykio liudininke tapusi moteris iš Šiaulių.

„Čia dar menkos eilės. Ryte buvau skerdykloje. Valandą laukiau, kol užėjau į vidų, ir dar tiek pat, kol mėsininkas paruošė mano užsakymą“, – tikino iš Kauno atvykusi pirkėja. Kaip ir dauguma skerdyklos klientų ji pirko puskaulį ir mano sutaupiusi maždaug pusę sumos, kurią tektų pakloti už tokį kiaulienos kiekį Lietuvoje.“

Į gyventojų, kai kurių politikų ir verslo priekaištus dėl Lenkijai tenkančių milijonų (skaičiai pateikiami įvairūs, tačiau buvo ir tokia informacija, kad lietuviai dėl mažesnių kainų pernai čia paliko per 300 mln. eurų, o šiemet suma gali padvigubėti) Lietuvos valdžia atsako, kad galimybė ir Lietuvoje sumažinti PVM bent kai kurioms prekėms nesvarstoma. Mat, jos nuomone, sutaupyti pinigai nusės pardavėjo, o ne pirkėjo piniginėje.

Apie tai ne kartą kalbėjo Vyriausybės vadovė Ingrida Šimonytė, apie tai „Žinių radijui“ sakė ir Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen. Jos manymu, laikinai įvesti lengvatinių 0 proc. PVM tarifą maisto produktams bei 8 proc. kurui taikyti ir Lietuvoje nebūtų efektyvu. „Matyt, nepasivaržysime efektyviai su Lenkija. Ir kita valiuta, ir masto ekonomija, ir kiti dalykai“, – sakė politikė. Anot

parlamento vadovės, „kaimyninės Lenkijos šalys tą patiria, ką patiriame ir mes, konkuruodami su jais. Lygiai kaip ir iš Danijos žmonės važiuoja apsipirkti į Vokietiją, iš Norvegijos į Švediją ir panašiai. Tiesiog situacija tokia, kad ne viena Lietuva susiduria su panašia konkurencija, kurioje tiesiog nelygios jėgos šiuo atveju“.

Tuo metu ekonomistas, profesorius Raimondas Kuodis „Žinių radijui“ sakė, kad prezidentas Gitanas Nausėda turėtų kelti šį klausimą Europos Vadovų taryboje.

Anot profesoriaus, „labai griežtai turėtų kelti – raginti baigti šiuos dalykus, popsas popsu, bet yra bendra rinka, tai rimti reikalai. Paraginti sustoti, nes nuo to visi tapsime silpnėni, tada daugės to cinizmo Europos atžvilgiu, jeigu matysime, kad galima laužyti taisykles, jei taip yra patogu“.

Lenkijos temai aiškiai nusileidžianti, bet niekaip nedingstanti tema žiniasklaidoje – politiniai ir ekonominiai santykiai su Kinija ir Baltarusija. Vasario 1 d. „Lietuvos geležinkeliai“ (LTG) nutraukė sutartis su Baltarusijos valstybine įmone „Belaruskalij“ dėl trąšų tranzito per Lietuvą. Todėl šios įmonės produkcijos gabenimas per Lietuvą sustojo. Sutartis nutraukta remiantis sausio viduryje priimtu Vyriausybės sprendimu, kad tarp įmonių pasirašyta sutartis kelia grėsmę nacionaliniam saugumui.

Kad tokiais valdžios veiksmais nepatenkintas verslas, nereikia net abejoti. Dėl neapgalvotų valdžios, pirmiausia – Užsienio reikalų ministerijos ir jos vadovo Gabriėliaus Landsbergio, veiksmy neįvertinus galimų pasekmių Lietuvos verslui ir biudžetui valdantiejiems kritikos kasdien žiniasklaidoje ilgai ieškoti nereikia. Apie tai kalba ir politikai. Tiesa, daugiausiai iš Seimo opozicijos, nors sakoma, kad ir tarp pačių konservatorių ne vienas kritiškai vertina savo partijos vadovo G. Landsbergio veiklą – politologai, ekonomistai.

*Tas, kuris padėjo bent vienam vieninteliam žmogui,
suvokė gyvenimo prasmę.*

(Austrijų rašytojas Stefan Zweig)

Kiek daug gerų darbų nudirbo Jūsų rankos,
glosčiusios gimos žemės užaugintas rugio varpas.

Nėra lopinėlio, kur neįžengėte,

visą savo ne itin derlingą žemelę apėjote skersai ir išilgai,
nueidamas šimtus kilometrų, gražiai prižiūrėjote, ką beauginate.

Kiek daug vagų suarta auginamais dailiais žirgais.

Be galo mylėjote dainą ir arklius.

Sveikiname vasario 14 dieną 89-ąjį gimtadienį švenčiantį
mūsų mylimą Dėdę **Joną Cirušį**, gyvenantį Šaltėnų kaime.

Ačiū, kad Jus turime. Dėkojame už Jūsų gerumą.

Linkime geros sveikatos, nepavargti ir gyventi, gyventi...

Kad kuo daugiau džiaugsmo dar patirtute ir Dievulio palaimos.

Mylintys artimieji

Kaip rašė portalas 15min.lt straipsnyje „Belaruskalij“ trąšų tranzitas nutrūko: kiek praras Lietuva ir Baltarusija?, anksčiau Lietuvos geležinkeliais kasdien važiuodavo 6–7 traukiniai, gabenę apie 5000 tonų trąšų į Klaipėdos uostą. „Apytiksliais „LTG Cargo“ („Lietuvos geležinkelių“ antrinė įmonė) skaičiavimais, dėl sankcijų, susijusių su trąšomis, metinės pajamos sumažės 14 mln. eurų. Praradimai dėl naftos produktų pervežimui taikomų sankcijų sieks dar 4–5 mln. eurų“, – rašoma metinėje „LTG Cargo“ ataskaitoje.

Prognozuojama, kad iš viso „Lietuvos geležinkelių“ nuostoliai gali siekti 70 mln. eurų“, – rašė portalas.

Tai tik „Lietuvos geležinkelių“ (LTG) nuostoliai, bet jų patirs ir pats uostas, juk prarandama milijonai tonų krovinių.

O čia – ko ir reikėjo tikėtis – žinia iš Baltarusijos užsienio reikalų ministerijos: nuo vasario 7 d. uždraudžiamas

krovinių tranzitas geležinkeliais iš Lietuvos. Juk Lietuvai nutraukus baltarusiškų trąšų tranzitą per Klaipėdos uostą, Baltarusijos vyriausybės vadovas Ramanas Haloučanka tai ir žadėjo: „Atsakomosios priemonės bus griežtos. Mes, kaip paprastai sakoma, atsakysime simetriškai.“

Pasak LTG generalinio direktoriaus Egidijaus Lazausko pranešimo, „LTG Cargo“ (krovinių pervežimo įmonė) jau kurį laiką vysto alternatyvius krovinių gabenimo koridorius per Lenkiją. Šiuo metu vertinama, kaip galima būtų krovinius vežti per Lenkiją Ukrainos, Turkijos ar kitomis labiau į Rytus nutolusiomis kryptimis. „Bus svarbu įvertinti tokius aspektus, kaip maršruto ilgis ir trukmė, jo organizavimas Lenkijoje, riedmenų keitimas dėl skirtingų geležinkelių vėžių – tinklas Lenkijoje yra siaurosios – 1435 mm vėžės“, – teigiama pranešime.

Vasario 16-osios kryžiažodis

Gulsčiai:

6. Lietuvos laikinoji sostinė.
8. Katalikų švietimo ir labdaros organizacija, įkurta 1905 m., veikusi Užnemunėje.
9. Vasario 16-osios akto signataras, Lenkijos pirmojo prezidento brolis.
10. Mūšio su lenkais vieta Molėtų rajone.
11. Vincas ...-Putinas.
13. Suvalkų apskrities delegatas 1917 m. Vilniaus konferencijoje.
14. Lietuvos partizanas, ryšininkas su Vakarų Europa.
17. Kaimas, kuriame apsistojo Adolfo Ramanausko tėvai, sugrižę iš JAV.
19. Partizanų vado Jono Žemaičio slapyvardis.
20. Vyskupas, laikraščio „Draugas“ redaktorius, Seinų kunigų seminarijos auklėtinis.
22. Vytauto Prabulio slapyvardis.
24. Miestas, kur buvo išleista pirmoji lietuviška knyga.
25. Poetas, parašęs eilėraštį „Ruduo Seinuose“.
27. Lietuvos žemės reformos autorius, Seinų kunigų seminarijos auklėtinis.
28. 2003 m. nacionalinės premijos laureatė, gimusi vasario 16 d.
29. Miestas, kuriame spaudos draudimo laikotarpiu buvo spausdinamos lietuviškos knygos.
30. Lietuvių kultūros centras XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje.
32. 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos priėmimo vieta.
33. Lietuvių bendrinės kalbos tėvas.
34. Seinų krašto knygnešys.
35. Miestas, kuriame veikė Seinų „Žiburio“ gimnazija.
38. Jono Basanavičiaus tėviškė.
39. Jurgio Krikščiūno adjutantas.
40. Paminklo „Lietuvos mokykla“ autorius.
41. Pirmas žuvęs Lietuvos karys.
42. Vienas iš „Šaltinio“ redaktorių.
44. „Šaltinio“ priedas vaikams.
45. Seinuose kun. Juozo Laukaičio įsteigtas mėnesinis žurnalas, skirtas katalikų kunigams.
46. Pirmasis Lietuvos kurortas.

47. „Šaltinio“ priedas, skirtas valstiečiams.
48. 1935 m. rugsėjo 21–22 d. lėktuvu „Lituanica II“ perskridęs Atlanto vandenyną.
49. Pirmosios lietuviškos knygos autorius.
50. Šio miesto archyve buvo surastas Vasario 16-osios aktas.
51. Paskutinis Seinų vyskupas.
52. Dailininkas ir kompozitorius, gyvenęs Varšuvoje.

Staciai:

1. Lietuvos krepšinio tėvas, gimęs Punske.
2. Seinų kunigų seminarijos auklėtinis ir dėstytojas, Vasario 16-osios akto signataras.
3. Tapytoja, 2016 m. Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatė.
4. Vietovė, kur veikia Vasario 16-osios gimnazija.
5. Čia buvo pasirašytas Vasario 16-osios aktas.
7. Lietuvos partizanų vadas, brigados generolas, gimęs JAV.
12. Jurgio Krikščiūno ir Vytauto Prabulio palaidojimo vieta.
15. Kaimas, kuriame bunkery gyveno J. Krikščiūnas ir V. Prabulis.
16. Vinco Kudirkos tėviškė.
17. „Aušros“ redaktorius.
18. Lietuvių grožinės literatūros pradininkas.
21. Lietuvių palaimintasis ir Vilniaus arkivyskupas.
22. Antano Baranausko giminaitis, lietuvių prozininkas.
23. Lietuvos prezidentas, kurio vardu buvo pavadinta šalies aukštoji mokykla.
26. Lietuvos prezidentas, gimęs Kazlų Rūdos savivaldybėje.
31. Knygnešių karalius.
32. Lietuvos diplomatas Prancūzijoje.
33. Pirmas žuvęs Lietuvos karininkas.
36. Antano Smetonos vadovaujama ... partija.
37. Pirmasis parašęs Lietuvos istoriją lietuvių kalba.
40. Organizacija, steigusi mokyklas ir vadovavusi švietimui lietuvių kalba Rytų ir Pietryčių Lietuvoje, veikusi 1913–1938 m.
41. 1888 m. Varšuvoje įkurtos draugijos pavadinimas.
43. Prezidento Antano Smetonos giminė.
45. Adolfo Ramanausko slapyvardis.

Atsakymų lauksime iki 2022 m. kovo 31 d.

Prizas – 200 zlotų

Vardas ..... Pavardė .....

Adresas .....

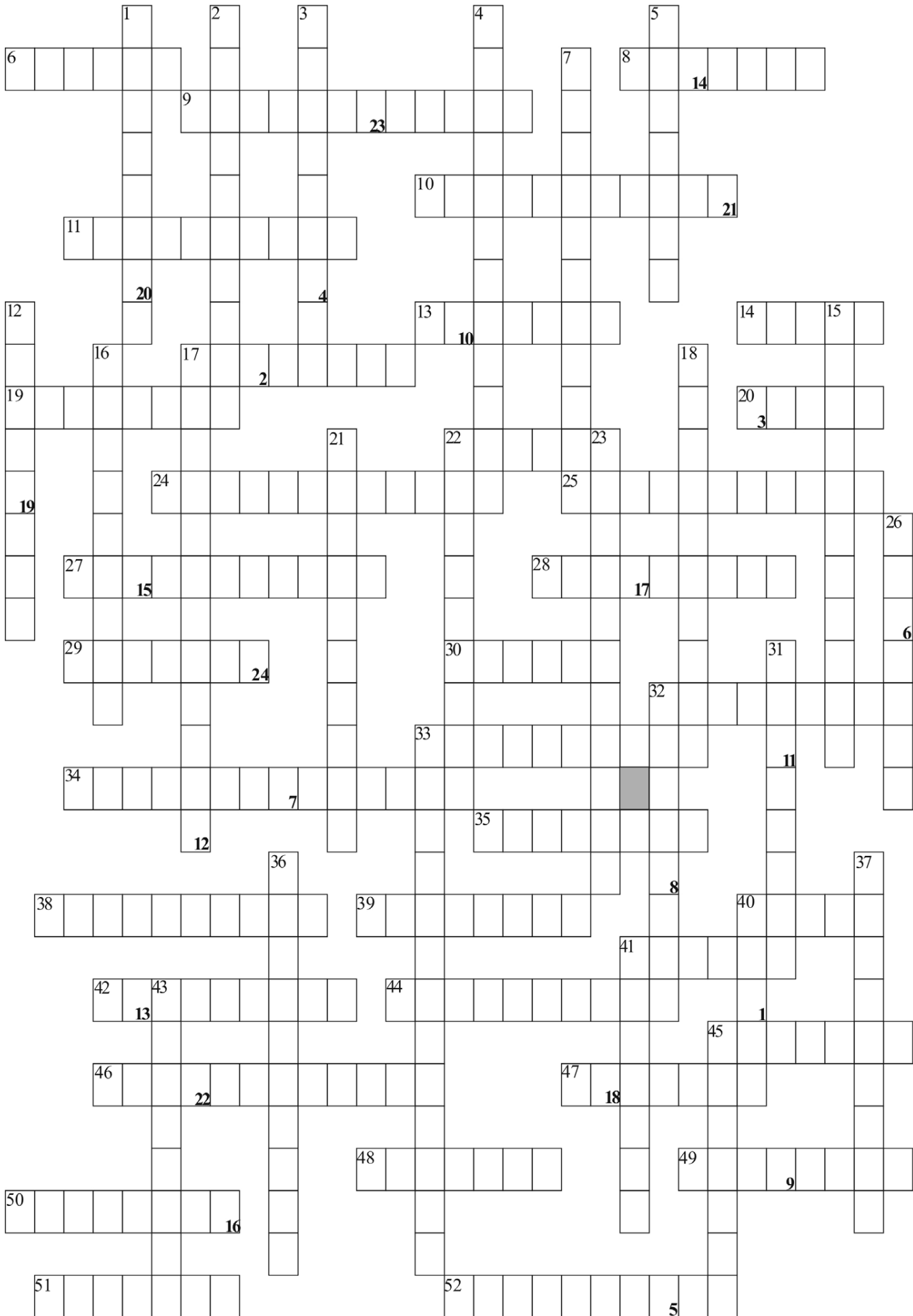
Tel. arba e. paštas .....

Atsakymas .....

Užpildytą kuponą iškirpti ir siųsti redakcijos adresu arba nuskenuoti ir siųsti e. paštu.

Siųsdami kryžiažodžio atsakymą, jūs sutinkate su taisyklėmis, kurios skelbiamos tinklalapyje www.e-ausra.pl.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24